

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ YARATICI DRAMA
DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARI
(MAKÜ ÖRNEĞİ)

Aslıhan Fenli
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Hülya Şahin

Burdur, 2010

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ YARATICI DRAMA
DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARI
(MAKÜ ÖRNEĞİ)

Aslıhan Fenli
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Hülya Şahin

Burdur, 2010

 MAKÜ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	YÜKSEK LİSANS/DOKTORA JÜRİ ONAY FORMU
--	--

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 27.05.2010 tarih ve 12 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 23/06/2010 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Aslıhan Fenli'nin " Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları (MAKÜ Örneği)" konulu tez çalışması İlköğretim. Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE

(TEZ DANIŞMANI) : Yrd. Doç. Dr. Hülya ŞAHİN

ÜYE

:Yrd. Doç. Dr. Perihan ÜNÜVAR

ÜYE

:Yrd. Doç. Dr. Mustafa BİLGİN

ÜYE

:

ÜYE

:

ONAY

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

Bildirim Sayfası

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

[Tarih ve İmza]

[Öğrencinin Adı Soyadı]

Aslıhan FENLİ

ÖZET

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları (MAKÜ Örneği)

Aslıhan FENLİ

Araştırma, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi 2008-2009 öğretim yılında öğrenim gören Sınıf öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinin yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı son sınıfta öğrenim gören 232 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, Adıgüzel (2006) tarafından geliştirilen “Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ile toplanarak öğretmen adaylarının tutumları incelenmiştir. Kişisel bilgi formunda edinilen bilgilere göre de cinsiyet, öğretim türü, yaratıcı drama dersinin teorik ve uygulamalı işlenmesinin öğretmen adaylarının tutumlarında bir fark gösterip göstermediği incelenmiştir. Aynı zamanda ölçek öğretmen adaylarına dönem başı ve dönem sonunda olmak üzere iki kere uygulanmış ve öğretmen adaylarının, yaratıcı drama dersini aldıktan sonra yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarında farklılık olup olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre sınıf öğretmenliği adaylarının cinsiyet ve öğretim türüne göre yaratıcı drama dersine yönelik tutumları farklılık göstermemekte iken yaratıcı drama dersini uygulamalı işleyen öğrencilerin, yaratıcı drama dersini teorik alanlara göre tutumları olumlu yönde olmuştur. Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersini aldıktan sonraki tutumlarının da daha olumlu olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sınıf öğretmeni adayı, Tutum, Yaratıcı drama.

ABSTRACT

The attitude of candidates of Classroom Teaching oriented to creative drama lesson (Sample of MAKU)

Aslıhan FENLİ

The research has done in the education year 2008-2009 at Mehmet Akif Ersoy University Education Faculty, with the students of forth class of Classroom Teaching who attend the Drama lesson in order to determine that their attitudes whether differ or not, according to some variables.

The work-group of the research has been formed by the 232 students who study at the final class of Classroom Teaching Department in Mehmet Akif Ersoy University. In the research , by gathering the data through “ Attitude Scale Oriented to Creative Drama Lesson” which is developed by Adıgüzel (2006), the attitude of preservice teachers have been investigated.

Also, according to data which are obtained from Personal Data Form, it has been examined that whether the sex, the kind of teaching will differ or not, in the attitude of preservice teachers if the creative drama lesson will teach as theoretic or practical.

At the same time, the scale has been applied to preservice teachers, twice as the beginning term and at the end of the term, and, it has been determined that if there was distinction at the attitude of preservice teachers that oriented to creative drama lesson after they took the creative drama lesson.

In regard to the results of the research, according to the categories of sex and teaching ,for candidates of Classroom Teaching, while the attitudes that oriented to the creative drama lesson, do not differ, the students that teaching the creative drama lesson as applied, those who teaching with respect to theoretical fields , their attitudes has revealed positively.

Also, the attitudes of the candidates of Classroom Teacher, has revealed as more affirmative after they took the creative drama lesson.

Keywords: Attitude, Creative drama, The candidate of classroom teacher.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
BİLDİRİM	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xi
TABLolar DİZİNİ	xii
ÖNSÖZ	xii
BÖLÜM I	1
Giriş	1
Eğitim Nedir?	1
Problem	4
Alt Problemler	4
Araştırmanın Önemi	4
Sınırlılıklar	5
BÖLÜM II	6
Konu ile ilgili kuramsal açıklamalar ve ilgili araştırmalar	6
Drama nedir?	6
Yaratıcı Dramanın Dünya’da ve Türkiye’de ki Tarihsel Gelişimi.....	6
Dramanın Sınıflandırılmaları	8
Yaratıcı Drama	8
Eğitici Drama	9
Psikodrama	9
Sosyodrama	10
Yaratıcı Drama	11

Yaratıcı Dramadaki Temel Kavramlar	14
Yaratıcılık	15
Dramatik Oyun	15
Dramatizasyon	15
Rol Oynama	15
Doğaçlama	15
İletişim	16
Etkileşim	16
Yaratıcı Dramanın Boyutları	17
Öğretim Yöntemi Olarak Yaratıcı Drama	17
Sanat Eğitimi Alanı Olarak Yaratıcı Drama	17
Disiplin Olarak Yaratıcı Drama	18
Eğitimde Yaratıcı Drama	18
Eğitimde Yaratıcı Dramanın Önemi	19
Yaratıcı Drama Öğretmeninin Özellikleri	21
Eğitim Sürecinde Yaratıcı Drama Programının Planlanması..	23
Yaratıcı Dramanın Eğitim Sürecindeki Aşamaları	24
Isınma	24
Canlandırma	24
Oyun	25
Rahatlama	27
Değerlendirme	27
İlgili Araştırmalar	28
BÖLÜM III	31
Yöntem	31
Araştırma Grubu	31
Veri Toplama Aracı	32

Verilerin Toplanması	32
Verilerin Analizi	33
BÖLÜM IV	34
Bulgular ve Yorum	34
BÖLÜM V	40
Sonuçlar ve Öneriler	40
Sonuçlar	40
Öneriler	40
KAYNAKÇA	42
EKLER	48
EK- 1 Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Kişisel Bilgi Formu	48
EK-2 Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	49
ÖZGEÇMİŞ	52

KISALTMALAR

Akt.	Aktaran
MAKÜ	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	Statistical Package For Social Sciences
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu
BAP	Bilimsel Araştırma Projeleri
KS	Kolmogorov- Simirnov

TABLolar DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
1.Öğrencilerin Okudukları Öğretim Türü ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı..	31
2.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Yaratıcı Drama Dersini Almadan Önceki Tutumlarına İlişkin t- testi Sonuçları	34
3.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Yaratıcı Drama Dersini Aldıktan Sonraki Tutumlarına İlişkin t- testi Sonuçları	35
4.Öğretim Türüne Göre Öğrencilerin Yaratıcı Drama Dersini Almadan Önceki Tutumlarına İlişkin t- testi Sonuçları	36
5.Öğretim Türüne Göre Öğrencilerin Yaratıcı Drama Dersini Almadan Sonraki Tutumlarına İlişkin t- testi Sonuçları	37
6.Dersin İşleniş Yöntemine Göre Öğrencilerin Yaratıcı Drama Dersini Aldıktan Sonraki Tutumlarına İlişkin t- testi Sonuçları	38
7.Öğrencilerin Yaratıcı Drama Dersini Almadan Önce ve Aldıktan Sonraki Tutumlarına İlişkin Bağımlı t- testi Sonuçları	39

ÖNSÖZ

Yaratıcı dramanın eğitim ortamlarında yavaş ama kalıcı adımlarla edindiği yeri vurgulama amacı beni bu çalışmaya yönlendirdi. Yaratıcı drama insanın yüzünde oluşturduğu minik tebessümler, önyargısız, içten paylaşımlarla bireyleri daha çok içine çekmekte ve bireyler yaratıcı dramadan vazgeçemez hale gelmektedirler. Öğretmen adaylarının da eğitim ortamlarında yaratıcı dramayı ne düzeyde uygulayacaklarını tahmin edebilmek amacıyla, onların yaratıcı dramaya yönelik tutumları bu çalışmada incelenmiştir.

Bu çalışma süreci boyunca birçok kişinin bana sonsuz desteği olmuştur. Bana karşılık düşünmeden destekte bulunan herkese teşekkürü bir borç bilirim.

Öncelikle çalışmamın her aşamasında yardımını, desteğini, bilgisini ve hoşgörüsünü benden esirgemeyen, ayrıca çalışmamın yönlendirilmesi ve sonuçlandırılmasında büyük emeği geçen danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hülya ŞAHİN'e çok teşekkür ederim.

Her zaman beni destekleyen, ve tüm tez çalışmam boyunca yanımda olan değerli ailemin biricik üyeleri; Sevgili babam Ayhan FENLİ ve Sevgili annem Tijen FENLİ'ye ve Canım kardeşim Batuhan FENLİ'ye çok teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca maddi destekleriyle katkıda bulunan Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Komisyonuna teşekkürlerimi sunarım.

Aslıhan FENLİ

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik, değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1997). Eğitim, bireyleri, toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreçtir ve bireyin davranışlarında kendi yaşantı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma sürecidir. Çağdaş eğitim, bireylerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yapılarıyla dengeli birer bütün olarak en uygun ve ileri düzeyde yetiştirilmesini amaçlar (Adıgüzel, 1993). Bahsedilen niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesinde öğretmenlere düşen sorumluluklar yadsınamaz.

Eğitim ortamının oluşturulmasında şüphesiz temel faktör öğrencidir. Öğrencinin kendini keşfetmesi, gerçekleştirmesi, gününü ve geleceğini kurması için okul ortamı gerçek yaşama hazırlayıcı, bazen de kendisi olarak düzenlenmektedir. Burada bireyin yetenekleri doğrultusunda yaşamını yapılandırması için rehberlik görevi öğretmene düşmektedir.

Öğretmenin eğitim ortamında rehberliği; birey ve toplumların bugünlerini ve geleceklerini 'istenilir' düzeyde yaşayabilmeleri için çok önemli görülmektedir. Öğretmenin bu görevi başarılı bir şekilde yerine getirmesi gerekli bilgi, beceri ve tutumla donanmış olmayı gerekli kılar (Kılıç, 2007).

Eğitimin niteliği büyük ölçüde öğretmenlerin niteliği ile doğru orantılıdır. Bu bakımdan eğitim sistemi içinde görev alacak öğretmenlerin, gerek hizmet öncesinde, gerekse hizmet içinde, iyi bir biçimde yetiştirilmeleri, eğitim hizmetlerinin kalitesi yönünden önem taşımaktadır (Şişman, 2001). Öğretmen rollerinde değişim öğretmen eğitiminde de değişimi gerekli kılmaktadır. Öğretmen yeterliliklerinin öğretmen yetiştirme programı sürecinde öğrenciye sunulan teorik ve uygulamalı çalışmalar aracılığı ile kazandırılması ve beklenen düzeylere eriştirilmesi gereklidir (YÖK, 1998).

Öğretmenliği meslek yapan faktör, bireyin taşıması gereken kişisel özelliklerden daha çok mesleki özelliklerin varlığıdır. İnsani özellikleri yeterli düzeyde olan bir bireyin öğretmenlik için gerekli şartlardan birini sağladığı fakat yeterli şartlara sahip

olmadığı açıktır. Öğretmenlik mesleği, özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren bir meslek olduğuna göre, bu mesleği tercih eden insanların, mesleğin gereklerini tam olarak yerine getirebilmeleri için bir takım yeterliklere sahip olması gerekir (Şişman, 2001).

Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitime Destek Programı (TEDP) kapsamında öğretmen yeterlilikleri ilgili olarak 2005 yılında başlattığı çalışmayı Nisan 2006 yılında tamamlayarak öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri adı altında yayınlamıştır. Bu çalışmada öğretmen yeterlilikleri;

- a. Kişisel ve Meslekî Değerler - Meslekî Gelişim,
- b. Öğrenciyi Tanıma,
- c. Öğrenme ve Öğretme Süreci,
- d. Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme,
- e. Okul-Aile ve Toplum İlişkileri,
- f. Program ve İçerik Bilgisi,

olmak üzere 6 ana yeterlik alanı, bu yeterliklere ilişkin 39 alt yeterlik ve 244 performans göstergesi şeklinde belirlenmiştir (MEB, 2006).

Öğretmenlik becerilerinin kazandırılması yapılacak uygulamalara bağlı olarak gelişir. Öğrenci performansının oluşturulmasında öğretmenin sınıf içerisinde gerçekleştireceği etkinliklerinde olumlu ve yapıcı olmasının payı oldukça büyüktür (Gökçe, 2003). Bireyi, öğrenme sürecinde etkin olarak katacak olan, yaparak ve yaşayarak öğrenmesine olanak sağlayacak, kendini gerçekleştirmesine ve yaratıcı, üretken bir birey olmasına kısaca bireyin tüm yönleriyle gelişmesine rehberlik edecek olan öğretmenin, eğitim ortamında kullanacağı yöntem ve teknikler de, bireye kazandırılması gereken nitelikler açısından büyük önem taşımaktadır.

Dünyadaki ve toplumlardaki hızlı gelişme ve değişmelere ayak uydurmak için ülkeler çeşitli sosyal kurumlarında değişiklikler yapmaktadır. Bu değişiklikler genellikle ileriye ve daha iyiye yönelik olarak planlanır. Eğitim sistemlerinde de başvurulan yenileme ve düzeltme çalışmaları eğitimde kalitenin ve niteliğin geliştirilmesi yönünde olmaktadır.

Etkili eğitim öğretim süreçleri kendiliğinden gerçekleşmemektedir. Çağdaş eğitim anlayışı çerçevesinde eğitim ortamlarında çok çeşitli yöntem ve teknik

kullanılmasıyla öğrencinin düşünsel zenginliğinin, yaratıcılığının ve kalıcı öğrenmelerinin daha üst düzeyde gerçekleştiği de yadsınamaz bir gerçektir. Öğretmen, öğrenci grubuna kazandırılacak davranışlara, içeriğe göre farklı eğitim-öğretim ortamları oluşturmak ve öğrencilerin etkin katılımını sağlamak durumundadır. Bu durum, öğretim yöntemlerinden yararlanılarak planlanır ve gerçekleşir.

Öğretim programlarının temelini teşkil eden yöntem, hedefe ulaşmak için izlenen en kısa yoldur. Yöntem, bir sorun çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak, bir konuyu öğrenmek gibi amaçlara uğraşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen yoldur. Teknik, bir öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi, ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünüdür. Yöntem bir tasarım, teknik ise bir uygulamadır (Karadağ ve Çalışkan, 2008).

Etkili öğretim için öğretmenin uyguladığı birçok yöntem ve teknik vardır. Geleneksel yöntemlerde öğretmen aktif iken öğrenci pasiftir. Çağdaş eğitim yaklaşımlarında ise öğretmen öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırarak öğrenciye rehberlik eder. Aynı zamanda öğrencinin öğrenme sürecine katılımını ve katkısını sağlamak amacıyla öğrenciyi güdülemek durumundadır.

Eğitimin genel işlevlerinden biri de, bireyin topluma uyumunu sağlamak, bunun için varolan istidat ve yeteneklerin en son sınıra kadar gelişmesini sağlamak ve bu işlevlerin gerçekleştirilmesi için gerekli davranışların biçimlerinin kazandırılmasını desteklemektedir (Varış, 1991). Bu davranış biçimlerinin kazandırılması amacıyla kullanılan yöntemlerden biri de yaratıcı dramadır.

Drama sürecine katılanların kendine güveni, kendini ifade, işbirliği ve iletişim becerileri artmaktadır (Dawis,1997). Bir öğretmenin yaratıcı dramayı eğitim ortamında kullanması öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesini ve kalıcı öğrenme gerçekleştirmesini aynı zamanda çevresiyle etkili iletişim kurmasına ve farkındalığının artmasını sağlar. Bir öğretmenin yaratıcı drama yöntemini kullanırken, yaratıcı dramanın yararı ve gerekliliğine inanması önemlidir.

Problem

Araştırmada, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumları yaratıcı drama dersini almadan önce ve aldıktan sonra farklılık göstermekte midir? sorusuna cevap aranmıştır.

Alt Problemler

1. Kız ve erkek öğrencilerin yaratıcı drama dersine yönelik tutumları yaratıcı drama dersini almadan önce farklılık göstermekte midir?
2. Kız ve erkek öğrencilerin yaratıcı drama dersine yönelik tutumları yaratıcı drama dersini aldıktan sonra farklılık göstermekte midir?
3. I. ve II. öğretim öğrencilerinin yaratıcı drama dersine yönelik tutumları yaratıcı drama dersini almadan önce farklılık göstermekte midir?
4. I. ve II. öğretim öğrencilerinin yaratıcı drama dersine yönelik tutumları yaratıcı drama dersini aldıktan sonra farklılık göstermekte midir?
5. Yaratıcı drama dersine yönelik tutumlar, dersin teorik ya da uygulamalı işlenişine göre farklılık göstermekte midir?
6. Öğrencilerin, drama dersine yönelik tutumları, yaratıcı drama dersini almadan önce ve aldıktan sonra farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Önemi

Yaratıcı dramayı konu alan çalışmalarda farklı yaş ve meslek gruplarında ve eğitim düzeylerinde yaratıcı drama dersine yönelik tutumlar incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama dersine yönelik tutumları konusundaki çalışmalar sınırlıdır.

Öğretim ortamında bir yöntem olarak yaratıcı drama, çağdaş eğitimin bir doğurgusu olarak kabul edilebilir. Çünkü yaratıcı drama öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmesi, aktif olması sağlanmaktadır. Ancak, öğretmenlerin yeni yöntem ve tekniklere yönelik tutumları, yöntemleri uygulaması yönünde belirleyici bir rol oynayabilmektedir. Bu nedenle, öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının belirlenmesi, olumsuz tutumların oluşmasının önlenmesi varsa olumsuz tutumların ortadan kaldırılması için tedbirlerin alınmasının gerekliliğine inanılmaktadır.

Öğrencilerin kalıcı öğrenmelerini sağlamak için yaparak yaşayarak öğrenmeleri çok önemlidir. Bu kalıcılığın sağlanmasını da en iyi şekilde sağlayacak yöntemler seçilmelidir. Öğretmenlerin bir yöntemi sınıf ortamında kullanacak olması bu yönetime karşı geliştirdiği olumlu tutumlara da bağlıdır.

Yaratıcı dramaya yönelik olumlu tutuma sahip öğretmen adaylarının sınıf öğretmeni olduklarında bir yöntem olarak yaratıcı dramayı kullanabileceklerine inanılmaktadır. Böylece öğretmenler ezberci eğitime alternatif oluşturabilecek, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerini dolayısıyla da kalıcı öğrenmeleri sağlayabileceklerdir. İlköğretim öğrencilerinin bilişsel özellikleri düşünüldüğünde, somut ortamların gerekliliği de anlaşılmaktadır. Pek çok ders yaratıcı drama etkinlikleri ile somutlaştırılabileceği gibi, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımlarını da sağlayacaktır. Yaratıcı drama öğretmen/liderleri, eğitimleri sürecinde mutlaka yaratıcı drama etkinliklerine katılmalı/uygulamalıdır.

Sınıf öğretmenliği lisans programında yaratıcı drama dersinin alınması öğretmen adaylarının mesleki ve kişisel kimliklerine katkı getirmekle birlikte, öğrendikleri bu yöntemi ilköğretim düzeyinde uygulayacak olmaları da, çağdaş eğitim anlayışını desteklemektedir.

Çağdaş eğitim yaklaşımları içerisinde yaratıcı dramanın da bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasının önemi, alanda yer alan çalışmalarda vurgulanmaktadır. Bu araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları cinsiyet ve öğretim türü, dersin işleniş biçimi değişkenleri göz önüne alınarak incelenmiştir.

Sınırlılıklar

1. Bu çalışma, MAKÜ Burdur Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 2008-2009 öğretim yılında okuyan son sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Araştırma sonuçları ancak benzer özellikteki gruplara genellenebilir.

Tanımlar

Öğretmen Adayı: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencileri.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Drama sözcüğünün kökü Yunanca “Dran”dır. Dran, itmek, çekmek, yapmak, etmek, eylemek anlamlarında kullanılır. Drama sözcüğü bugünkü anlamına yakın biçimde Yunanca Dromenon’ daki seyirlik olarak benzetme anlamına daha yakındır ve eylem anlamını taşır (Adıgüzel, 2006).

Drama doğal bir öğrenme yoludur. Dramada insanlar kendilerini başka yere koyarlar, imgelerle öğrenirler. İmgelerle öğrenmenin yolu dramadır. Drama aynı zamanda imgesel yola gitmenin en kolay yoludur. Dramada kurgu vardır ve koruma anlamına gelir (Bowell, 1993).

Drama yoluyla olaylar ve durumlarla bunların arasındaki bağlantılar kolayca öğrenilebilir. Dramada insanlar, bilgi ve yaşantıları üzerine, hayal ettikleri bir dünyayı yaratırlar (O’Neill ve Lambert, 1989). Drama yaşamdır, drama başkaldırıdır (Heathcote,1981). Drama herkese göre değişen, herkeste ayrı şeyler çağrıştıran bir olgudur (Nickel, 1992).

Drama eğitim ortamı içerisinde uygulanan etkinlikler, teknikler ve uygulanma durumuna göre çeşitlendirilir. Bu çeşitlilikler bireyin iç dünyasını çözümlmek, sosyal sorunların varlığını tespit etmek ve bir olay ya da durumun gözlemlenmesi amacıyla oluşturulmuştur.

Dramanın Sınıflandırmaları

İlgili alan yazınında, drama ile ilgili çok farklı tanımlar ve sınıflandırmalarla karşılaşılacaktır. Buna karşın en çok kullanılan drama sınıflandırmaları dört bölüme ayrılmaktadır. Bunlar; Yaratıcı drama, eğitici drama, psikodrama ve sosyodramadır. Aşağıda drama çeşitlerinin içerikleri kısaca açıklanmıştır.

Yaratıcı drama. Drama; doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanarak bir grup çalışması içinde bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, bir eğitim ünitesini, kimi zamanda bir soyut kavramı ya da davranışı eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, duygu

ve yaşantıların gözden geçirildiği oyunsu süreçlerle anlamlandırılması, canlandırılmasıdır (San, 1991).

Yaratıcı drama, bir sözcüğü, bir kavramı, bir davranışı, bir tümceyi, bir fikri bir yaşantıyı veya bir olayı; doğaçlama, rol oynama gibi tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanarak, bir grup çalışması içinde oyun veya oyunlar geliştirerek, eski bilişsel örüntülerin yardımıyla yeniden yapılandırmaya yönelik etkinlikler sürecidir (San, 1991). Bir başka deyişle yaratıcı drama, önceden yazılmış bir metin olmaksızın katılımcıların kendi yaratıcı buluşları, özgün düşünceleri, öznel anıları ve bilgilerine dayanarak oluşturdukları eylem durumları ve doğaçlama canlandırmalardır (San, 1998).

Yaratıcı drama; önceden yazılmış bir metin olmaksızın, katılımcıların kendi yaratıcı buluşları, özgün düşünceleri, öznel anıları ve bilgilerine dayanarak oluşturdukları eylem durumları ve doğaçlama canlandırmalardır. Yaratıcı drama ve eğitsel drama çalışmaları, örgün eğitimin her basamağında, yaygın eğitimde, dersler içinde bir öğretim yöntemi olarak giderek daha da yaygınlık kazanmaktadır. Önemli olan dersler ya da konu alanlarında ve hemen her düzeyde uygun koşullar sağlanması durumunda kullanılabileceğinin bilinmesidir (Cantürk, 2009).

Eğitici drama. Eğitici drama, sosyal, evrensel ve soyut kavramların, tarih, edebiyat gibi konuların canlandırılarak anlamlı hale getirildiği, öğrenildiği bir drama çeşididir.

Eğitici drama, eğitim amaçlarıyla sınırlandırılmaktadır. Söz konusu olan etkinliğin kapsamı eğitici tarafından belirlenmektedir, çünkü bu etkinlik eğitici dramadır, drama eğitimi değildir. Eğitici drama bir adım sonra ne ile karşılaşacağını bilmeden yaşama ait rolleri yeri gelince oynamak ve bu yolla yaşamı tanımak demektir (Gönen, 2002).

Eğitici drama; mümkün olduğunca esnek olmakla birlikte, temel kuralları önceden ve dışarıdan belirlenmiş, bir grupta yaşayan, yetişkin bir lider tarafından yönlendirilen ya da en azından başlatılan ve çocuklar tarafından bir grup oyunu gibi algılanabilen etkinlikler bütünüdür (Önder, 2000).

Psikodrama. “Psyche” ve “drama” sözcüklerinden oluşan psikodrama kelime olarak, kişilerin iç dünyalarının eyleme (aksiyona) dönüşmesi anlamına gelmekle beraber bir tür dramatizasyondan, ya da başka bir deyişle spontane

tiyatrodan yararlanılarak gerçekleştirilen bir ruhsal geliştirme, tedavi yaklaşımı olarak tanımlanabilir (Dökmen, 1995).

Psikodrama psikososyaldır, öznellik ve özneyi önemser, bilişsellik özneye yöneliktir. Terapik boyutu önemlidir. Yaratıcı drama başlıca toplum bilimsel olgulara yöneliktir, sosyopsikolojiktir, toplumdaki olay, olgu ve oluşumları irdeler; öznellik “ özgürlük ve özgünlükler” açısından önemlidir (Adıgüzel, 1993).

Psikodrama genellikle grup terapisi, ancak bireysel terapi olarakta uygulanabilmektedir. Önceleri psikoterapi uygulamaları ile sınırlı olan bu yöntem günümüzde telkin ve tedavi aracı olarak kliniklerde, insan ilişkilerini geliştirme ve eğitim aracı olarak eğitim kurumlarında, endüstride, evlilik danışmanlığında, ıslahevleri ve hapisanelerde olmak üzere çeşitli kurumlarda hem çocuklara hem de yetişkinlere uygulanmaktadır (Kaner, 1990).

Psikodrama gerçeğin yeniden canlandırılmasıdır. Psikodramanın beş temel unsuru vardır. Sahne, protogonist, yönetici, yardımcı egolar ve grup. Protogonist, oyunu oynanan, üzerinde çalışılan kişidir. Ele alınan konunun sahnelendiği yer, sahnedir. Konu sahnelenmeden önce protogonist diğer grup üyeleri arasından kendi konusunu oynayacak kişileri seçer, bu kişilere yardımcı ego denir. Her psikodrama oturumu bir lider (psikodrama konusunda uzman olan bir psikodramatist) tarafından yönetilir (Altınay, 1998).

Sosyodrama. Genellikle psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde kullanılan teknikler arasında sayılan sosyodrama ile toplumsal sorunlarla ilgili gerçekleştirilen canlandırma çalışmaları kastedilmektedir.

Toplumsal sorunların yanında gruba yönelik ortak sorunlarda sosyodramaya konu olabilir. Drama etkinliklerinde de sosyal sorunların irdelendiği çalışmalar yer alır. Bunlar başlık parası, kızların erken yaşta evlendirilmesi, otobüs duraklarında yaşanan sıraya girip girmeme kavgalarıdır (Bozdoğan, 2003).

Sosyodramada kullanılan teknikler, psikodramadaki tekniklerden birçok noktada farklıdır. Bir psikodrama oturumunda yöneticinin ve yardımcıların dikkati direkt birey ve bireyin kişisel sorunları üzerine toplanır. Psikodramada gruptaki kişiler kolektif bir eylem içinde olsalar bile, temel konu birey üzerinde toplanır. Sosyodramada ise, asıl konu gruptur. Sosyodramada bir grubun, aynı kültüre bağlı bireylerin aynı sosyal ve kültürel rolleri benimsedikleri ve örgütlendikleri varsayımına

dayanır. Bu nedenle bireylerin kimler oldukları, grubu kimlerin oluşturduğu, gruptaki bireylerin sayılar pek önemli sayılmaz. Sosyodramada sahnede yer alan birey değil, gruptur. Sosyodramada belirli bir kültürü temsil eden tipler ve bireylerin rolleri incelenir. Psikodramada inceleme özellikle kişisel sorunlara doğru çevrilmiştir, terapötik amacı kişisel bir boşalma sağlamaktır; sosyodramada ise inceleme sosyal sorunlara yöneliktir ve terapötik amacı da sosyal boşalma sağlamaktır (<http://www.pdrciyiz.biz/t4821-sosyodrama.html>).

Eğitim sisteminde yoğun olarak kullanılan anlatım yöntemi gibi tek yönlü iletişime dayanan klasik yöntemler ya da öğretici merkezli yöntemler olarak tanımlanmaktadır. Bu tür yöntemlerden tek düze bilgilerin ve becerilerin verilmesi üzerinde durulmaktadır. Dikkatin daha çok bireysel ve grup çalışmaları üzerinde yoğunlaştığı öğrenen merkezli çağdaş yöntemler de öğrenciler yaratıcılığa, problem çözmeye, kendi fikirlerini geliştirmeye ve bu fikirlerini ortaya koymaya güdülendirilmektedir (Küçükahmet, 1989).

Yaratıcı Drama

Yaratıcı Dramanın Dünya’da ve Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi

Yaratıcı drama dünya eğitimindeki yerini, 1898’de Viyana Uygulamalı Sanatlar Okulunda sanat dersleri veren Frank Cizek ve onun eğitimde sanatın kullanılmasına yönelik uygulamaları ile başlamıştır. Dramayı kapsamlı bir program halinde ilk tarif eden kişi Henry Caldwell olmuştur ve konuyla ilgili kitaplar yazarak oyun etkinliğini eğitimin tabanına oturtmaya çalışmıştır. 1930 ve 1940’lı yıllarda psikologlar ve psikoterapistler sayesinde drama, okul programlarındaki yerini almış ve 1943’te Eğitsel Drama derneği kurulmuştur. İngiltere’de kurulan bu dernek Eğitim Bakanlığından ilgi görmesine rağmen birçok okulun eğitim programına tam anlamıyla girmeyi başaramamıştır. ABD’de ise 1923’te üniversitede yaratıcı drama eğitimine başlanmış ve birçok kitap yayımlanmıştır. Bu gelişimlerin bir ürünü olarak öğretmenler drama yöntemini uygulamaya başlamış fakat Dorothy Heathcote adlı bir sınıf öğretmenin verdiği önem kadar önem vermemişlerdir. Heathcote sayesinde 1970’lerde drama yeniden tanımlanıp, drama ve eğitim arasındaki ilişkiler yeniden irdelenmiştir. Heathcote’un çalışmalarıyla beraber taklit ve edebiyat örneklerini dramatize etmek yerine öğretmenin rehberliğinde bir olay anında veya bir durumda dramatik an bulunması hedeflenmiştir (Karadağ ve Çalışkan, 2008).

Türkiye’de yaratıcı dramanın tarihsel gelişimini inceleyecek olursak yaratıcı drama eğitim sistemimizde yerini Cumhuriyet döneminde almaya başlamıştır. Eğitimde dramanın önemi Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında tespit edilmiş ve yaratıcı dramayla ilgili çalışma ve uygulamalar eğitim programının içerisinde yer almıştır.

Eğitim programlarının içerisinde yer almaya başlayan drama ilk önce, 1926 tarihli ilkokul programında, ilkokulun eğitim ve öğretim ilkeleri bölümünde dramatik gösteriler temel olarak kabul edilmiştir. 1962 ortaokul programında Türkçe dersinde gördüklerini, okuduklarını, düşündüklerini ilkokulda kullanılan türlü tekniklerle temsil yoluyla canlandırmadan yararlanabileceğine de değinilmiştir. 1968 ilkokul programında, çocukların ilgi ve gereksinimleri göz önünde tutulmak koşuluyla okuma etkinlikleri arasında kitap ve dergilerden, masal, roman, şiir, temsil ve öykülerin okunabileceğini ve bunlardan bazı parçaların da dramatize edilebileceğine ilişkin tümceler vardır. 1950 yılında Selahattin Çoruh “Okulda Dramatizasyon” ve 1960 yılında Emin Özdemir “Dramatizasyon Uygulamaları” isimli kitapları yayımlamışlardır.

Eğitim sürecinin içerisinde drama kavramı 1980’li yıllara kadar Milli Eğitim Bakanlığında temsil ve dramatizasyon olarak yer almasına rağmen, 1980’li yıllardan sonra “ Eğitimde Yaratıcı Drama” olarak yerleşmeye başlamıştır. 1985 yılından itibaren de “Uluslararası Drama Seminerleri” gerçekleştirilmeye başlamıştır. 1992 yılında ilk kez bir hizmet içi eğitim programıyla yaratıcı drama çalışmaları başlayıp, okul öncesi eğitime yönelik resim, müzik, drama hizmet içi eğitim programları sürdürülmüştür (MEB, 1999). 1994 yılında Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne 30 dolayında Kız Meslek Lisesi öğretmenine yaratıcı drama eğitimi; Hizmetiçi Eğitim Dairesince de 1996 yazından başlayarak okulöncesi ve sınıf öğretmenine oyun-resim-müzik ve resim-müzik-drama eğitimi ve 1998 yılında da sanat eğitimi ve müze eğitimi hizmetiçi eğitim kursları açılmıştır.

Eylül 1998’de MEB Talim Terbiye kurulunca yayımlanan Eylül 1998 tarihli Tebliğler Dergisinde, ilköğretim okulları seçmeli yaratıcı drama dersi 1-2-3 öğretim programı yayınlanmış ve 1997- 1998 öğretim yılından itibaren ders programlarında seçmeli ders olarak yer almıştır. Yüksek Öğretim Kurumu tarafından planlanan Eğitim Fakültelerini yeniden yapılandırma projesi kapsamında Okul Öncesi Drama ve İlköğretimde Drama dersleri de eğitim fakültelerinin lisans programlarında zorunlu ders olarak yerini almıştır (Karadağ ve Çalışkan, 2008). 1999- 2000 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim dalı

tarafından Yaratıcı Dram Tezsiz Yüksek Lisans Programı açılarak ilk kez akademik anlamda drama lideri yetiştirilmesi hedeflenmiştir (Bozdoğan, 2006).

Yaratıcı Drama

San (1991)' a göre yaratıcı drama, bir konuyu bir grupta ve grup üyelerinin kendi yaşantılarından yola çıkarak, tiyatro ya da drama teknikleriyle ve çocuk oyunlarının özelliklerinden yararlanarak oyunsu süreçlerde canlandırmadır. Bu canlandırmanın gerçekleştirilebilmesi için, grup içinde daha küçük gruplarla tartışılarak düşünce alışverişi yapma, değerlendirme, yargılama, eleştirme gibi düşünsel boyutta çalışmalarında gereklidir.

Drama, bir eylemin, bir olayın, duygunun, çeşitli rollerin, bir kavramın, konunun ya da öykünün, hatta şiirin, canlı ya da cansız varlıkların, sözel ve sözsüz, kendiliğinden davranışlarla, taklit yolu ile temsili olarak ifade edilmesi canlandırılmasıdır (Önder, 2000).

Karadağ ve Çalışkan (2008), dramanın pek çok kavramsal tanımını yapmışlardır. Bu tanımlar aşağıda sıralanmıştır:

- Drama, doğrudan doğruya yaşamaktır.
- Bir ya da birden çok insanın bir yaşam durumunu tiyatral süreçler içinde yeniden üretmesidir.
- Yaşam durumları için öğrenim/öğretim.
- Eğitimde drama, amaçlı bir etkinliktir. Bu amaçların birinci boyutu eğitime ilişkin, ikinci boyutu rehberlik ve psikolojik danışma çalışmalarına ilişkindir.
- Drama, yaşamsal durumlardır. Bu durumların bir film şeridi gibi peş peşe sıralanmış hali ise yaşamdır. İnsanın dramatik yaşantısını içsel ve dışsal olarak ikiye ayıracak olursak; içsel drama, iç çatışma düşünce, psikolojiyi, duygu, kültürel birikim.
- Drama, olaylara aktif olarak katılanlar için yapılan bir iştir.
- Drama bir yaşam felsefesidir.
- Doğaldır, yazılı bir metni yoktur. Sunuşsal değildir yani sahnelenmesi gerekmez, olay merkezlidir, lider tarafından rehberlik edilen katılımcılar, yaşadıkları ve hayal ettikleri durumları, drama şekli içinde yansıtırlar.
- Drama, bir liderin tasarladığı ve zaman zaman kendisinin de yer aldığı bir etkinliktir.

- Drama bir grup tarafından geliştirilen bir oyundur.
- Drama gerçek dünya ile kuramsal dünya ikilisinin etkileşiminden örülüdür.
- Drama bir öğrenme yöntemidir. Drama aracılığıyla olayla ve durumlarla bunların arasındaki bağlantılar kolayca öğrenilmektedir.

Drama sözcüğünün önünde kullanılan “yaratıcı” sözcüğü özellikle ve bilerek eklenmiştir. Çünkü yaratıcı drama kavramının önceden yazılmış bir metin olmaksızın, katılımcıların kendi yaratıcı buluşları, özgün düşünceleri, öznel anıları ve bilgilerine göre dayanarak oluşturdukları eylem durumları, doğaçlamalar ve canlandırmalar vardır (Adıgüzel, 2006a).

Okvuran (2000), dramada yaratılan her durumun bir imgelem, yani hayal ürünü olduğunu ve kurgusal bir nitelik taşıdığını, drama oynayanların büyük bir haz duygusu tattıklarını ve bu hazzın ise yaratıcılıktan dolayı estetik bir haz olduğunu ifade etmektedir.

Bireyin haz duyacağı bir ortamda bulunması şüphesiz ki öğrenmelerin gerçekleşmesi adına önemli bir adımdır. Çünkü baskılarla donanmış, otoriter ve zorlayıcı bir eğitim ortamının aksine böylesi heyecan ve haz duygularını tadabileceği bir ortamda birey, kendini rahatça ifade edebilecek, bunun sonucunda kendini gerçekleştirebilecek, ortaya özgün ve yaratıcı öğelerle donanmış ürünler ortaya koyabilecek, aktif yaşantıların içinde özgüven duygusu kazanabilecektir.

Birey özgüven kazandıkça, bir kısım kalıp ve kuralların dışına çıkmayı başarıp, geniş perspektiflerden bakarak yaratıcı unsurları kazandıkça ve kendini rahatça ifade edebileceği bağımsız ve özgür ortamlarda dile geldikçe haz duygusu olması kaçınılmazdır (Bertiz, 2005).

Bozdoğan (2006), yayınlanan çalışmasında yaratıcı dramayı “ Tiyatro ve drama tekniklerinden yararlanılarak bir grup çalışması içinde doğaçlamayı merkeze alarak gerçekleştiren; müzik, dans, resim, heykel, edebiyat gibi çeşitli sanat dallarına ilişkin etkinlikleri bünyesinde barındırması ve çağdaş insanın sahip olması gereken yaratıcılık özelliğini geliştirerek bireye estetik bir bakış açısı sağlaması ile tümel bir sanat eğitimi alan; farklı yetenek ve zekalara dönük etkinlikleri aynı anda bünyesinde barındırması ve daha çok duyarlı hedef almasıyla yaşantı yoluyla kalıcı öğrenmenin etkili bir yöntemi; kendini gerçekleştirme yolundaki çağdaş insana,

kendini, çevresini, olayları ve en geniş anlamıyla hayatı çok yönlü ve gerçekçi bir şekilde algılayarak, ihtiyaçlarını karşılama ve gizilgüçlerini gerçekleştirme yönünde büyük destek verişiyile etkili bir kişisel sosyal gelişim yöntemi” olarak tanımlamıştır.

Yaratıcı dramının yapısında ve temelinde oyun yatmaktadır. Ayrıca drama tiyatronun bir kısım tekniklerini kullanır. Ancak yaratıcı drama ne bir oyunculuktur nede tiyatroya yapmak anlamını taşır. Bir başka deyişle drama olgusu bir tiyatroya ve oyunculuk örneği sergilemek değildir. Çünkü yazılı bir metne dayanmaz ve sahneye konmaz. Yaratıcı drama oyunculuk ve tiyatroya yapmak değildir, ancak içerdiği oyunsal ve tiyatrosal boyutlar dolayısıyla katılımcılara “eğlenme ve haz alma” öğesini duyurur. Paylaşılan bu haz estetik bir hazdır. Eğitimin temellerinden birisi estetik eğitimidir. Bu durum estetik eğitime hizmet edecek nitelik taşır (San, 1991).

San (1991), olay olgu ve bilgilerin yeniden yapılandırıldığı drama çalışmalarında tiyatroya olduğu gibi bir başlangıç ve bir son bölümünün olmayacağını, ancak çocuk oyunlarında olduğu gibi belli kuralların olduğunu, bu kuralların içerisinde sonsuz özgürlükler bulunduğunu ifade etmektedir. Canlandırmalar çocuk oyunlarındaki gibi ciddiye alınır, tiyatroyadaki gibi canlandırılanlar imgelem ürünü yani gerçek olmayabilir, ama o anda gerçekmiş gibi kabul edilir. Dramada ortaya konanlar, canlandırılanlar o anda ilk kez vardır, var olanların doğrusu yanlışı yoktur, dramada bir başka deyişle yanlış yapma korkusu egemen değildir. Kişi canlandırmalar süresince özgürdür ve roller, kişilikler yaratılabilir.

Adıgüzel (1993), yaratıcı dramının oyunculuk ve tiyatroyadan farkını ortaya koymuş, yaratıcı dramının yazılı bir metne bağımlı olmadığını, sahneye koyma zorunluluğunun olmadığını, drama etkinliklerinde katılımın, birlikteliğin, paylaşımın ve gönüllülüğün esas olduğunu ifade etmektedir. Yine dramada aktif bir katılımın olduğunu vurgulamakta drama lideri rehberliğinde ve yönlendiriciliğinde grup içi etkileşimler yoluyla katılımcıların yaşayarak deneyerek öğrendiklerini ifade etmektedir.

Bu tanımlar doğrultusunda eğitimde yaratıcı drama; her hangi bir konuyu, doğaçlama, rol oynama gibi tiyatroya tekniklerinden yararlanarak, bir grupta ve grup üyelerinin birikimlerinden, yaşantılarından yola çıkarak canlandırmalar yapmaktır. Bu canlandırma süreçlerinde oyunun genel özelliklerinden yararlanılır ve bir lider,

drama öğretmeni eşliğinde ve yapılacak çalışmanın amacına, grubun yapısına göre önceden belirlenmiş mekânda yaratıcı drama süreci gerçekleştirilir.

Yaratıcı drama yoluyla bireyin kazandığı bazı özellik ve deneyimler bulunur. Bu özellikler bireyin kendini geliştirmesine, kendini ifade edebilme gücüne, çevresindeki diğer bireylerle olumlu ilişkiler kurabilmesine katkı sağlar. Drama ile birey kendini ifade eder, karar verme ve yaratıcı olma konularında sürekli araştırmacı ve gelişimci bir kimlik kazanır, kendisi ile barışık ve açık bir kişilik sahibi olur (Levent, 1983).

Yaratıcı drama, insanın yaşamı boyunca süren bir eylemdir ve insanın kafaca sağlığına bağlıdır. Kısaca drama: "Yaşama sanatı"dır" (Karadağ ve Çalışkan, 2008). Courtney (1980), drama yoluyla belli durumlarda insanın kendini bir başkasının yerine koymanın ve hayal etmenin, psikolojik ve görsel açıdan önemli bir yaşantı olduğu, bu etkinliğinde eğitimsel değeri olduğunu savunmaktadır.

Bu tanımlardan yola çıkarak drama sözcüğünün, içinde eylem olan her türlü etkinliği içerdiği söylenebilir. Zihindeki tasarımların eyleme dönüşebildiği oyunları da kapsayan drama, tüm eylemleri kapsadığı için birden çok insanın bir yaşam durumunu, canlandırmaya dayalı süreçlerde yeniden üretmeyi de içerir. İnsanlar arasındaki çeşitli ilişki biçimleri, insanların diğer nesnelere kurduğu iletişim ya da etki ve tepkiye dayalı durumlarda bu canlandırmalarla ortaya çıkabilir.

Yaratıcı Dramadaki Temel Kavramlar

Dramanın amaçlarını, yöntemlerini ve özelliklerini anlayabilmek için bazı temel kavramlar üzerinde de durmak gereklidir. Drama da kullanılan kavramlar aşağıda belirtilmiştir.

- Yaratıcılık
- Dramatik oyun
- Dramatizasyon
- Rol oynama
- Doğaçlama
- İletişim
- Etkileşim

Yaratıcılık. Her düzeyde yer alan ve insan yaşamının her bölümünde kendini gösterebilen bir yeti, gündelik yaşamdan bilimsel çalışmalara dek uzanan, sanatsal alanda başarıların ortaya çıkmasına neden olan süreçler bütünü ve ayrıca bir tutum ve davranış biçimidir. Aynı zamanda daha önceden kurulmamış ilişkiler arasındaki ilintileri kurabilme, böylece yeni bir düşünüş şeması içinde, yeni yaşantılar, deneyimler, yeni ve özgün düşünceler ve yeni ürünler ortaya koyabilme yetisidir (San, 2002).

Dramatik oyun. Çocukların keşfettikleri ve çevrelerindeki tüm karakterleri ve hareketleri taklit ettikleri özgür bir ortamda oynanan oyundur. Bu tür oyunlar, bir grubu gerektirir, bireysel değildir, anlıktır, süresi kestirilemez, temel olarak öykünmeye dayanır. Bir anda başlar ve bitişi belli olmayan, rollerin var olduğu senaryo ve metnin olmadığı doğaçlama olarak oynanan oyunlardır. Dramatik oyunlara en uygun örneklerden biri ise çocukların oynadığı evcilik oyunudur (Adıgüzel, 2006b).

Dramatizasyon. Konunun, metin seçiminin, rollerin dağıtılmasının lider veya öğretmen tarafından yapıldığı katılımcılarında bu rollere bağlı kalarak beden dili ya da sözel canlandırmalar yaptığı, verilen metin üzerindeki karakterlerin canlandırıldığı biçimdir (Adıgüzel, 2006b).

Rol oynama. Bir film veya tiyatro oyunundaki karakterin aynı biçimde canlandırılması değil öğrencilerin üstlendikleri rollere yeni bir şeyler katarak yeni diyaloglar yaratarak ileriki aşamalara hazırlanmaktır.

Doğaçlama. Kişinin önceki birikimlerinden, anılarından, bilgilerinden yararlanarak anında ortaya çıkan bir durum olmaktan çok, belli kural ve kalıplara göre değişen, değiştirilebilen davranışlar ve oluşumlardır (MEB, 1999). Doğaçlama sürekli değişir ve yeniden uyarlanır, hiçbir zaman sabit olmaz, çözümlenmeye ve kesin tanımlamaya gelmez, özü gereği kuramsal değildir. Dolayısıyla doğaçlamayı tanımlamak yanıltıcı sonuçlar ortaya çıkarabilir, doğaçlama kuralları olmadan duruma göre ortaya çıkabilen oluşumlardır (Bailey, 2001).

İletişim. Öğretme ve öğrenme süreçlerinde gerçekleştirilen tüm etkinlikler birer iletişim etkinliğidir. Eğitimde drama, iletişim esasına dayanır. Drama

etkinliklerinde bireyin yaratıcılığının ortaya çıkması için kendisiyle, karşısındakiyle ve grupla iletişime geçmesi gerekir.

Etkileşim. Bireylerin birbirlerinin duygularını, düşüncelerini, tutumlarını, ilgilerini, alışkanlıklarını, değer yargılarını, yaratıcı drama sürecine katmaları, paylaşımları, paylaştıklarını değişik açılardan denetlemeleri ve bunların sonucunda elde edilenleri çevreyle bütünleştirmeleridir (MEB, 1999).

Bu temel kavramlar içerisinde yer alan yaratıcı drama eğitim içerisinde daha çok yerleşen ve kullanılan bir kavram haline gelmiştir. Eğitim sürecinde drama yönteminin önemi gün geçtikçe daha çok artmakta ve kabul görmektedir.

Geleneksel öğretim yöntemleri ile öğrencilerin yaratıcılık güçlerinin gelişmesi, sorun çözme ve özdenetim potansiyellerinin geliştirilebilmesinin mümkün olmadığı düşünülmektedir. Çocukların sosyal, kendine güvenli, yaratıcı, kendini iyi ifade eden, başkalarını daha iyi dinleyen bireyler olarak yetişebilmeleri için çeşitli alternatifler sunulmaktadır. Çağdaş eğitim yaklaşımında kullanılan aktif öğretim yöntemi, rol oynama, dramatizasyon ve eğitimde drama gibi yöntemler öğrencileri daha güvenli, yaratıcı bireyler haline getirebilir (Koç, 2003).

Eğitimci, eğitimde drama yöntemini kullanırken ne öğreteceğim sorusuna cevap vermeli ve hangi boyutta kalacağını belirlemelidir. Eğitimde drama eğitimin amaçları ile sınırlandırılabilir. Dolayısıyla eğitsel olan ve olmayan drama arasındaki farklar, etkinlikler ve çocuğun eğlenmesine değil, etkinliklerin hazırlanmasında sorumlu olan kişilerin amaçlarına bağlıdır (Gönen, 2002).

Eğitimde drama çalışmalarının genel amacı, her alanda yaratıcı, kendine yetebilen, kendini tanıyan çevresiyle iletişim kurabilen ve bunu geliştirebilen, ifade gücü ve biçimleri artmış bireyler yetiştirmektir (Adıgüzel, 2000).

Drama etkinliklerini, programına ve planına dahil etmek isteyen öğretmenin ilk yapması gereken, genel ve özel eğitim amaçları ile uygulamak istediği etkinliklerin uyuşup uyuşmadığını gözden geçirmelidir. Drama, eğitim programının önemli bir unsurudur. Eğitimde sistemli ve devamlı drama yöntemine yer vermek, öğrencilerin değerlendirme yapmasına, yaratıp keşfetmesine, çözümlenmeye yönelik soru sorabilme becerilerine sahip olma şansını sağlar (Önder, 2000).

Yaratıcı drama, eğitim ortamlarında kullanılarak, bireyin sahip olduğu bilişsel, duyuşsal ve sosyal yönlerine katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla yaratıcı dramanın bireyin değişik yönlerine hitap eden alt boyutları vardır.

Yaratıcı Dramanın Boyutları

Yaratıcı dramanın üç boyutu vardır. Bu boyutlar;

- 1) Bir öğretim yöntemi olarak yaratıcı drama,
- 2) Sanat eğitimi alanı olarak yaratıcı drama,
- 3) Disiplin olarak yaratıcı drama.

Öğretim yöntemi olarak yaratıcı drama. Öğretimde yöntem, öğretmen aracılığıyla eğitim ortamlarında kullanılan, öğrencilerin öğrenme etkinliklerine rehberlik eden bir süreçtir. Öğrenciyi hedefe ulaştırmak için izlenen yoldur. Yöntemle, belli öğretme teknikleri ve araçları kullanılarak öğretmen ve öğrenci etkinliklerinin bir plana göre düzenlenmesi ve yürütülmesi amaçlanır (Fidan, 1986).

Yaratıcı drama, eğitim sürecinde oyunlarla geliştirilen bir etkinliktir ve bu özelliği de eğitimin yaşamsal parçasıdır (Üstündağ, 1997). Yaratıcı drama ve eğitsel drama çalışmaları, örgün eğitimin her basamağında, yaygın eğitimde, dersler içinde bir öğretim yöntemi olarak giderek daha da yaygınlık kazanmasıdır. Önemli olan dersler ya da konu alanlarında ve hemen her düzeyde uygun koşullar sağlanması durumunda kullanılacağına bilinmesidir (San, 1991).

Öğretimde önemli olan öğrenciyi edilgen bir dinleyici durumundan kurtarabilmek, onu bedeni ve duyu organları ile harekete geçirebilmek, konuları canlandırarak yaşatır duruma getirebilmek için yaratıcı drama uygun bir seçenektir. Öğrenci etkin duruma gelir, kendi yaptığıyla öğrenirken bir yandan da duyu organlarını harekete geçirmekte olay ya da durumları yaşar (Üstündağ, 1997).

Sanat eğitimi alanı olarak yaratıcı drama. Sanat eğitimi, eğitim bilimlerinin bir dalı olarak estetiğin, sanat tarihinin, eğitim ve öğretimle ilgili bütün sorunlarıyla ilgilenir ve yeni, özgün ve çağdaş düşünceler üreten bireyleri yetiştirmeyi öngörür ve yaratıcı bir bilişsel eğitimi gerektirir. Yaratıcılık gerek bilim ve teknikte gerekse düşünsel, sanatsal ve kültürel alanda yeni ürünler verebilir aynı zamanda sanat eğitiminin temel yönelimi çocuk ve ergenin yaratıcılığını geliştirmektir (Adıgüzel,

1993). Sanat eğitimi duyuların eğitimi anlamına gelir, bu yüzden yaratıcı drama sanat eğitimi alanıdır ve duyuların eğitimine değer verir.

Disiplin olarak yaratıcı drama. Bir disipline alan olarak bakılabilmesi için, o disiplinde çalışanlar olması ve üniversitelerde o disiplinle ilgili derslerin okutulması gereklidir. Disiplinde çalışanlar teoriyi kuracaklar ve uygulamalar ile bilgi üretmeye devam edeceklerdir. Yaratıcı drama bir alandır. Çünkü bu alanda bilgi üretenler olduğu gibi bu bilgileri uzmanlıklarına uyan bir biçimde uygulayanlarda vardır (Adıgüzel, 2000).

Yaratıcı drama öğretmen ve eğitimcilerin, çocukların ve ergenlerin dünyayı algılayabilmeleri yönünde, onların çevreleri ile başkalarıyla ve kendileriyle etkileşim ve iletişime girmeleri için olanaklar hazırlamak görevlerinde yararlanabilecek bir alandır (San, 1991). Yaratıcı drama ile eğitimin hedeflerine ulaşmak için, eğitim bilimlerinin bulgularından yararlanılarak, eğitimin hedeflerinin saptanması, hedeflerin davranışlara dönüştürülmesi, eğitim ortamlarının hazırlanması ve öğretim işinin uygulanması ile ilgili esaslar araştırılır.

Eğitimde Yaratıcı Drama

Yaratıcı drama bir bireyin olumlu davranış özellikleri kazanmasını sağlayarak “eğitim ortamlarında” yer almaya başlamış ayrıca da bireyi öğrenme sürecinde etkin kılan, yaparak ve yaşayarak öğrenmesine olanak sağlayan, kendini gerçekleştirmesine ve yaratıcı, üretken bir birey olmasına kısaca bireyin tüm yönleriyle gelişmesine katkıda bulunduğu içinde bir yöntem olarak “öğretim ortamlarında” kullanılmaya başlanmıştır.

Yaratıcı drama, eğitim ve öğretimde yeni bir oluşumdur. Ezbere dayalı bir eğitim çocuğun zihinsel gelişimini, araştırma yapabilmesine, diğer insanlarla olan ilişkilerini, paylaşmayı ve nihayetinde etkili olarak öğrenebilmesini engeller. Yaratıcı drama ise çocuğun yaratıcılığını geliştiren, yetiştiren ve onu hayata hazırlayan hem başlı başına bir eğitim alanı hem de etkili bir öğretim yöntemidir (MEB, 1999).

Yaratıcı drama; yaparak-yaşayarak öğrenmenin kalıcı olmasına, ders konularının kolaylaşmasına, soyut kavramların somutlaştırılmasına, etkin ve anlamlı bir öğrenmenin sağlanmasına yardım eder (Hatipoğlu, 2006).

Yaratıcı drama, öğrenmelerin gerçekleşmesinde etkileşimli ortamlar olması bakımından önemli bir yöntemdir. Aktif eğitim ortamlarında öğrencilerin kolektif bir çalışma ve işbirliğine dayalı öğrenme durumlarını kullanmakla, öğrenmelerinde ve bilgileri anlamlandırmalarında çağdaş yaklaşımların çoğunun uyum gösterdiği bilinmektedir.

Eğitimdeki yeni yaklaşımların öğretmen ve öğrencilerin karşılıklı ilişkilerinde problem çözme aşamalarını gerçekleştirdiği ve eleştirel düşünme yetilerine olanaklar sunduğundan dramayı önemli gördüklerini ifade etmektedirler (Üstündağ, 1997).

Eğitim yaklaşımında, bireyi öğrenme sürecinde etkili kılan, yaparak ve yaşayarak öğrenmesine olanak sağlayan, kendisini gerçekleştirmesine ve yaratıcı, üretken bir birey olmasına, başkalarıyla olumlu sosyal etkileşim kurmasına, kısaca tüm yönleriyle gelişmesine katkıda bulunan bir yöntem olan yaratıcı dramaya çok önem verilmektedir (Kaf, 2000). Eğitimde dramatik yaşantılar, olay, duygu ve durumların öğrenciler tarafından oyunlaştırılmasıyla edinilen yaşantılardır. Bu yaşantılar, yaşamdaki gerçeklerin bireylerce temsil edilen modelleri yardımıyla edinilir (Kavcar, 1985).

Eğitimde yaratıcı drama; doğaçlama, rol oynama v.b. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak bir grup çalışması içinde bireylerin, bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerinin yeniden gözden geçirildiği "oyunsu" süreçlerde anlamlandırılması, canlandırılmasıdır (San, 2002).

Eğitimde Yaratıcı Dramanın Önemi

Bireyi öğrenme sürecinde etkin kılan, yaparak ve yaşayarak öğrenmesine olanak sağlayan, kendini gerçekleştirmesine ve yaratıcı, üretken bir birey olmasına kısaca bireyin tüm yönleriyle gelişmesine katkıda bulunan bir yöntem olarak yaratıcı drama öğretim ortamlarında kullanılmaya başlanmıştır.

Yaratıcı drama eğitim ortamında öğretmen ve öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal özelliklerinin gelişmesinde rol oynar. Bu özellikler aşağıda belirtildiği gibidir:

- Hayal gücünü geliştirir.
- Bağımsız düşünebilmeyi sağlar.

- İşbirliği yapabilme özelliğini geliştirir.
- Sosyal ve psikolojik duyarlılık yaratır.
- Dört temel dil becerisini (konuşma, dinleme, okuma, yazma) kazandırır, dilin kullanım alanlarını ve kalitesini zenginleştirir.
- Sözel olmayan iletişimin öğrenilmesini sağlar.
- Yaratıcılık ve estetik gelişimi sağlar.
- Etik değerlerin gelişmesine olanak sağlar.
- Kendine güven duyma, karar verme becerilerinin gelişmesini sağlar.
- Farklı olay ve durumlarla ilgili deneyim kazandırır.
- Kaslarını hareket ettiren yeni yöntemleri bulmayı, denemeyi ve bedenini çok yönlü geliştirmeyi sağlar.
- Çevresindeki canlı ve cansız varlıkları tanıma ve algılamayı öğretir.
- Hata yapma korkusu olmaksızın yeni davranışlar geliştirmeyi sağlar.
- Sanat formlarına duyarlılık göstermeyi sağlar.
- Özellikle doğaçlama çalışmalarında iç tepki ve dürtülerden yararlanmayı öğretir.
- Duygunun sağlıklı bir şekilde ifade etmeyi sağlar.
- Öncelikle kendini tanımasını sağlar.
- Kendinde bulunan özelliklerle başkalarını karşılaştırabilmeyi sağlar.
- Başkaları ile benzerliklerini keşfetmesini sağlar.
- Kendini eleştirebilmesini sağlar.
- Bilgiye ulaşma ve onu kullanmaya istekli duruma gelir.
- Kendini ifade etmede güven kazanır (MEB, 1999).

Yaratıcı drama öğretmeni/lideri, eğitim ortamı içerisinde sahip olması gereken özellikleri ve yaratıcı dramanın ilkelerini benimsedikten sonra eğitim ortamını duruma göre şekillendirebilir. Yaratıcı drama öğretmeni/liderinin yönlendirmeleri doğrultusunda yaratıcı drama etkinliklerine katılanların, en başta grup içi bir çalışmaya hazır olmaları, kendilerini rahat ve güvende hissetmeleri gerekir. Yaratıcı dramanın böylece birey üzerinde belli yararları gerçekleşebilir. Bu yararlar, bireyin; özgüven duygusunun gelişmesini; bilişsel, dil, motor ve sosyal açıdan gelişmesini; empati yeteneğinin gelişmesini; kendini ifade edebilme yeteneğini; öğrenilenlerin kalıcılığını; değişik yaşantıları tanımasını; eğitim ve öğretim çalışmalarında aktif rol almasını; rahatlamasını; kendini ve vücudunu tanımasını; yaşamı çok yönlü

algılamasını; farklı görüş açılarına saygıyı, yeni fikirlere açık olmayı, eleştirmeyi öğrenmesini ve özsayı gelişimini sağlar (Karadağ ve Çalışkan, 2008).

Yaratıcı drama, öğrenci üzerinde belirtilen özelliklerin kazanılmasını sağlar. Öğrencinin belirtilen bu özellikleri kazanmasında yardımcı olacak olan ve rehberlik eden yaratıcı drama öğretmeni/liderinin de belirli özelliklere sahip olması gerekir. Bu özellikler şu şekildedir:

Yaratıcı Drama Öğretmeninin Özellikleri

Drama çalışmaları; hoşgörülü, yaratıcı, özgürce kendini ifade edebilen bireyler yetiştirmeye yöneliktir. Drama sürecinin temel ögesi insandır. Drama öğretmeni, drama sürecinin temellerinden ve önemli öğelerinden biridir. Drama sürecinde ilk hareketi veren, sunan ve değerlendiren öğretmendir. Bu nedenle öğretmen her şeyden önce oyun ve drama tekniklerini iyi bilmeli, tiyatro tekniğinden de yararlanabilmelidir (Üstündağ, 1997).

Drama öğretmeni yerine drama lideri kavramı da kullanılmaktadır. Dramada liderlik en zor görevlerden biridir. Her an beklenmeyen yeni bir oyunsu oluşum ortaya çıkabilir. Öğretmen grup dinamiğini ayarlayabilmeli, bazı durumlara müdahale edebilmeli, akışı değiştirebilmeli, yeni durumlar yaratabilmelidir (Adıgüzel, 2006).

Bir yaratıcı drama öğretmeni konuştuğu dili doğru kullanmalı; oyunculuk konusunda giriş niteliğinde bir eğitim almış olması; bireylerle ve grupla uğraşan drama öğretmenin, grupta çıkabilecek sorunlara çözüm yolları bulma konusunda psikolojik bilgilere sahip olması; öğrencilerin yaratıcı güçlerini kullanmalarına ve deneyerek öğrenmelerine fırsat verici etkinlikler yaptırması; çocukları olduğu gibi kabul etmeli ve kendi duygularını ifade etmelerine, tartışmalarına fırsat tanımalı; çalışmaya başlamadan önce yapacağı işleri planlayarak sınıfa girmeli; oyunları izlerken daha sonraki oyunları ve bunların içereceği mesajları düşünmeli; drama etkinliği sırasında grup dinamiğini ve konsantrasyonu etkinlik sonuna kadar aynı düzeyde tutmaya özen göstermeli; kusursuzluk ya da doğruluk ve yanlışlık aranmayacağını unutmamalı; mesleğinde özgür olmalı; çocukların kendilerini keşfetmelerine fırsat tanımalı; iyi bir dost, iyi bir sırdaş, iyi bir arkadaş olmalı; sabırlı, tutarlı, hoşgörülü, güler yüzlü, anlayışlı olmalı, grubun güvenini kazanmalı; değişmeye açık, gelişmeye elverişli, esnek bir kişiliğe sahip olmalı; gerekli durumlarda farklı meslek uzmanları ile iletişime geçip işbirliğine gidebilmeli; grup

dinamiğinin ayarlanması gereken durumlarda müdahale edebilmeli; sürecin akışını doğru ve tutarlı bir biçimde değiştirmek için yaratıcı gücünü kullanabilmeli; öğrenciden aldığı her türlü tepkiyi doğru ve tutarlı bir biçimde gözleyip yorumlamalı; öğrencilerde oyuna karşı bir gereksinim doğurmalı; efsaneler, masallar, gerçek olaylarla onları güdülemeli ve kendi yaratıcılıklarını ortaya koymalarına fırsat vermeli; her öğrencinin duygularının, düşüncelerinin önemli olduğunu unutmamalı ve drama öğretmeni alanı ile ilgili olarak kendini sürekli geliştirmelidir (MEB, 1999).

Eğitim ortamında yaratıcı dramayı kullanan bir sınıf öğretmeni mesleki yeterlilik ve donanımlarının yanı sıra bir drama lideri/öğretmenin de bulunması gereken özelliklere de sahip olmalıdır. Bu özelliklere sahip olan bir öğretmenin yaratıcı drama sınıfındaki bireyler de kendilerini daha güvende ve rahat hissederler. Böylelikle yaratıcı drama yöntemini kullanmaya ve bu yöntemle öğrenmeye karşı daha istekli olurlar.

Eğitimin etkililiği ve kalıcılığı için pek çok öğretim yaklaşımı, yöntem ve teknik bulunmaktadır. Yaratıcı drama yöntemi de bunlardan sadece birisidir. Eğitim sürecinde sistemli ve devamlı olarak yaratıcı drama yöntemine yer verildiği süreçte yaratıcı drama, bireye çeşitli yönlerde katkılar sağlar. Çocuğun yaratıcı drama yoluyla kazandığı yararlar şunlardır.

- Çocukta, rollerini veya canlandıracağı konuları düşünürken, seçiciliği ve karar verme gücünü artırır.
- Çocuk kendi seviyesine uygun rolleri tekrarlayarak sosyal ortamdaki konumunu benimser, sosyalleşir.
- Çocuk, diğer sosyal rolleri canlandırarak kendisini başkalarının yerine koymayı dener.
- Çocuk, yeni arkadaşlar edinmeyi, toplumsal becerilerini geliştirmeyi ve yaşlılarına uyum sağlamayı öğrenir.
- Çocuk, ben ve başkası kavramlarını öğrenir. İşbirliği, paylaşma, yardımlaşma, yenme, ve yenilmeyi öğrenir.
- Çocuk, iletişim kurmayı, derdini anlatmayı, duygu ve düşüncelerini ifade etmeyi öğrenir.

Eğitim programları içerisinde yer alan yaratıcı drama yönteminde, yaratıcı drama ğretmeni veya yaratıcı drama lideri tarafından yönlendirilen uygulamalarında çocuğun bütün gelişimsel boyutlarına dikkat edilmeli ve yaratıcı dramanın ilkeleri göz ardı edilmemelidir.

Öğretmenler, yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kullanırlarken bir takım ilkeleri gözönünde bulundurmalıdırlar. Örneğin: Yaratıcı dramada insana ve bireysel farklılıklara saygı esastır.Yaratıcı drama isteyen herkese açık olan, hayat boyu yararlanılabilecek bir alandır. Katılımda gönüllülük esastır. Yaratıcı drama gruba yöneliktir ve grup dinamiklerinden hareket eder.Her birey belli bir yaratıcılık potansiyeli ile doğar. Uygun ortam ve koşullarda bu potansiyel açığa çıkarılarak geliştirilebilir. Yaratıcı drama sonuca değil sürece yöneliktir. Yaratıcı dramada grup üyelerinin kendilerine, birbirlerine ve lidere güveni esastır. Grup içinde güvenin geliştirilmesinden lider sorumludur. Yaratıcı dramanın özünde doğalamamalar bulunur. Yaratıcı drama spontanlığı önemser. Yaratıcı dramada evrensel değerler esas alır.Yaratıcı drama hem bireye hem de topluma karşı sorumludur (Bozdoğan, 2006).

Eğitim sürecinde belirlenen hedef davranışın kazandırılması için dersin işleniş sürecinin planlanması, sürecin etkililiği açısından çok önemlidir.

Eğitim Sürecinde Yaratıcı Drama Programının Planlanması

Eğitimde yaratıcı drama açısından karakteristik olan, oyun yöneticisinin, yaratıcı drama öğretmeninin kişiliğidir. Her toplumda var olan ve vakit geçirmeye dinlenmeye ya da topluluk içinde bir yer kazanmaya yönelik oyunlar için hiçbir formasyon gerekmez ve profesyonel bir oyun yönlendiricisine de gereksinme duymaz. Oysa ocuğun oyun oynama yetisinin korunarak ya da yeniden ortaya çıkarılarak ve geliştirilerek, üzerinde düşünülüp tartışılan ve sorumluluk duyulan bir oynamaya dönüştürülmesi için pedagojik formasyonu olan bir kişiye gereksinme vardır. Bu kişinin aynı zamanda, ısınma çalışmaları, oynama, doğaçlama ve oluşumları, gösterime hazırlamayı, danışma görüşme ve bilgi edinmeyi, oyun grubunun aliştirmalarını yürütmeyi ve en sonunda bu tür çalışmaları grupla birlikte geliştirmeyi öğrenmiş olması gereklidir (San, 1991).

Yaratıcı Dramanın Eğitim Sürecindeki Aşamaları

Yaratıcı drama yöntemiyle işlenecek olan bir ders planlanırken yaratıcı dramanın eğitim sürecinde uyulması gereken basamaklarına uyulmalıdır. Yaratıcı dramanın aşamaları aşağıda belirtildiği gibidir.

- Isınma
- Canlandırma
- Değerlendirme, olmak üzere üç basamaktan oluşmaktadır. Bu basamakların içerikleri aşağıda açıklanmıştır.

Isınma. Çeşitli yöntemlerle beş duyuyu kullanma, gözlem, yetisinin geliştiği, bedensel ve dokunsal alıştırmaların yapıldığı; tanışma, etkileşim kurma, güven ve uyum gibi özellikleri katılımcıya kazandıran ve oldukça kesin kurallarla belirlenen, grup liderinin yönlendiriciliğinde yapılan çalışmalardır (San, 1998). Bu çalışmada grubu oluşturan bireylerin birbiriyle bütünleşmesine yönelik alıştırmalara yer verilir. Sözü edilen alıştırmalarla bireyin bedensel ve ruhsal olarak ısınması ile konuya olan ilgisinin sağlanması amaçlanır.

Tanışma ile başlayan, güven kazanma, uyum sağlama, beş duyuyu kullanmayla devam eden ve gözlem yetisini geliştirmeye, bedenini, beynini duyumsamayla sürdürülen çalışmalar bu aşamada yer alır (Karadağ ve Çalışkan, 2008). Bu aşamanın esas amacı bir grup dinamiği oluşturmanın yanı sıra, bir sonraki aşamaya hazırlamaktır. Katılımcıların lider ile aralarında ve mekan ile grup arasında iletişim sürecinin oluşmasına yönelik çalışmalar yapılır, bu bağlamda iletişim ve etkileşim için daha çok oyun oynanır, rol oynama ve doğaçlamalar yapılır. Özellikle küçük grupların süreç ile ilgili hazırlıkları, rolleri belirlemeleri, gerekli gördüklerinde kullanacakları malzemeleri sağlamaları, canlandırma yapacakları yeri seçmeleri bu aşamada gerçekleştirilir aynı zamanda gerek duyulduğu takdirde rahatlama, dikkati toplama, odaklanma amaçlı çalışmalar da yapılabilir (Adıgüzel, 2002).

Canlandırma. Bu aşama oyun ve rahatlama çalışmalarını içinde barındırır. Oyun ve rahatlama çalışmalarına aşağıda değinilecektir. Canlandırma aşaması bireyin etkin bir duruma gelmesini sağlamak, etkinliğe geçirmek, geçmiş bir olayı ya da durumu göstererek yaşatmak ya da birinin kişiliğine girip onu oynamak ve bir konunun süreç içinde biçimlenip ortaya çıktığı tüm oluşum çalışmalarının

yapıldığı aşamadır. Canlandırılacak konu çerçevesinde bir başlangıç noktası olan, doğaçlama, rol oynama ve diğer tekniklerin kullanıldığı bir aşamadır. Yaratıcı drama çalışmalarındaki tüm yaşantılar, paylaşımlar, değerlendirmeler bu aşamada yapılan oluşum çalışmaları ile oluşan canlandırmalara, sonuçlarına ve bireyde bıraktığı izlere göre yapılır (Adıgüzel, 2006).

Oyun. Drama yönteminin oyun aşaması öğrencilerin kendilerine verilen bir rolü, kendi yorumları ile belirli kurallara sadık kalarak oynamaları esasına veya çeşitli gösterim yöntemlerine dayanır. Bu sayede öğrenciler, başka bir kişiliğin arkasında kendi duygu ve düşüncelerini kolaylıkla ifade edilebilirler.

Dramanın çıkış noktası çocuk oyunlarıdır. Oyunun çok çeşitli ve yönlü bir etkinlik olması oyuna getirilen tanım ve yaklaşımları da çeşitlendirmektedir. Scheuerel (1981)' e göre oyunun altı ana aktivitesi vardır. Bunlar; özgürlük, içsel sonsuzluk, öyle imiş gibi yapma, ikili değer, kapalı bütünlük ve şimdiki zaman öğeleridir.

Özgürlük Öğesi: Birçok oyun teorilerine göre oyun, kendi dışında bulunan hedeflerden bağımsız olarak oluşur. Özgürlük öğesi önemini yitirince oyun kendine özgü niteliğini kaybeder.

İçsel sonsuzluk öğesi: Oyun özel bir zamansal yapıya sahiptir. Oyun ancak süreklilik sağlandığında haz verir, bu nedenle zaman içinde yayılmalıdır hatta bu yayılma kendini sürekli olarak yenilemeye eğilim gösterir.

Öyle imiş gibi yapma: Dış amaçlardan bağımsız olma yanıdır. Sonsuz biçimde ya da çeşitlemeler şeklinde kendini yineleme eğilimi, oyuncular ya da izleyicilerin yaşantıları açısından olayları öyleymiş gibi yaparak aktarılmasıdır.

İkili değer (ikili durum) öğesi: Oyun sırasında kişiler karşılıklı olarak bir gerilim ve haz yaşarlar bu da karşılıklı gerilimi yaratır ve oyuna karşı ilgi, merak ve beklenti düzeyi de artar.

Kapalı bütünlük öğesi: Her oyun kendi içerisinde belli kurallara sahiptir. Bu öğe sayesinde de oyun şekil, görüntü içinde ve oyunun yapısı içinde bir bütün oluşturur.

Şimdiki zaman ögesi: Oyun bir çıkış bir bitiş durumu arasındaki süreç olduğu için oyun şekillendirilmiş bir zaman olarak nitelendirilebilir bu da şimdiki zaman ögesini oluşturur (Adıgüzel, 1993).

Yukarıda belirtilen öğeler doğrultusunda bir oyun belirlendikten sonra oyun aşamasında seçilen etkinlikte rol alacak öğrenciler seçilir. Bu esnada öncelikler bütün sınıfın oyuna katılmasına gayret edilir, sınıf mevcudunun fazla olması durumunda istekli olan öğrencilere öncelik verilmesine özen gösterilmelidir. Oyuncular seçildikten sonra rol alan öğrencilerin rollerini düşünmeleri için gerekli süre verilerek oyun aşamasına geçilir. Bir oyun planlanırken oyunun amacına, seviyesine, mekânına, zamanına ve kullanılacak araç- gerece dikkat edilmesi gerekir.

Drama sürecinin “oyun” aşamasının uygulanmasında ulaşılmaya hedeflenen amaca yönelik kullanılan birçok teknik vardır bu teknikler;

- Rol oynama
- Pandomin (Mim)
- Doğaçlama
- Parmak oyunu
- Öykünme (Taklidi oyun)
- Hayal oyun
- Rol değiştirme
- Zihinde canlandırma
- Öykü/Olay canlandırma
- Kukla
- Dedikodu Halkası
- Donuk imgeler
- Geriye dönüş
- Mektuplar
- Öğretmenin rol alması
- Rol içinde yazma
- Telefon görüşmeleri
- Toplantı düzenleme

- Tüm grupla drama
- Yarım kalmış materyaller

Rahatlama. Rahatlamada hem fiziksel hem de zihinsel rahatlama söz konusudur. Eklem yerlerinin rahat hareket ettirilebilmesi, kasların yumuşatılması ve çocukların sakinleştirilmesi amacıyla “oyun” etkinliğinden sonra kullanılır (Ömeroğlu, 1999). Bu amaçla rahatlama çalışmalarına başlamadan önce çocukların mutlu ve memnun olup olmadıklarından emin olmak gereklidir. Çünkü mutlu olmayan çocuk rahatlayamaz. Bu nedenle öğretmenin (liderin) sınıfta eğlenceli bir ortam yaratması lazımdır. Vücut yere uzanmış durumdayken rahatlama daha kolay olur. Eğer kol ve bacak kaldırıldığında tekrar yere düşüyorsa rahatlama olmuş demektir. Aslında kişinin vücudunu kontrol etmekten vazgeçmesi kolay bir iş değildir. Fakat zamanla, yapılan rahatlama çalışmalarıyla kişi bu beceriyi kazanacaktır (Ömeroğlu, 1999).

Rahatlama çalışmalarına yardımcı olan etken müziktir. Müzik çalınmaya başlamadan önce çevredeki uyarıcılardan etkilenmelerini önlemek amacıyla çocukların gözlerini kapatmaları istenir. Daha sonra müzikle birlikte hayali yaratılacak durum anlatılır ve çocukların kendi hayal güçlerini kuvvetlendirmek için müzik bir müddet daha çalmaya devam edebilir. Böylece çocuklar tek bir fikir üzerinde dikkatleri toplanarak rahatlama sağlanır (Çağdaş, 2003).

Değerlendirme. Değerlendirme, drama etkinliğinin sonunda grup tarafından yapılır. Herkes hem kendini hem de diğer katılımcıları değerlendirir. Eleştiriler kişiye değil role yapılır. Bu aşamada, "ne yaşadınız?", "neler hissettiniz?", "nerede güçlük çektiniz?" gibi soruların tartışılması, katılımcıların bu soruları yanıtlaması ile çalışmanın iyi olan, aksayan, eğlendiren, değiştirilmesi gereken yanlarının vurgulanması için önemli bir süreçtir. "Değerlendirmenin amacı problemi tanıtmak, ortaya koymak ve probleme yeni çözüm yolları üretmekle beraber yukarıdaki aşamaların her birinin ya da bir kaçının ardından tartışma açılması değişik soruların tartışılması ve katılımcılarla yanıtlanması ile yapılabilir. Bu işlemler gerek yazılı gerekse sözlü olarak gerçekleştirilebilir. Diğer taraftan günümüz gereksinimlerine ve çeşitliliğine uygun olarak geliştirilen ve kullanılan ölçme araçlarına göre de farklı değerlendirmelere yer verilebilir. Örneğin test tekniğine uygun objektif ölçme araçları, test dışı ölçme tekniğine uygun olarak hazırlanan anketler, görüşme ve gözlem formları, ölçtükleri özellikler göre hazırlanan başarı ölçme araçları, ilgi

envanterleri ve tutum ölçekleri gibi ölçme araçları ile elde edilen verilere dayalı olarak değerlendirme yapılabilir (Üstündağ, 2004).

İlgili Araştırmalar

Yaşlıların drama etkinliklerine katılarak kendilerine yönelik tutumlarını değiştirmelerine yönelik bir araştırmada, yaşlıların kişilerarası ve grupla iletişim, dinleme, problem çözme ve gözlem becerilerinin geliştiği bulunmuştur (Hoog, 1989).

Bramwell (1992)' de yaptığı çalışmada "Drama eğitimiyle çocukların yaşlılığa dönük tutumlarına etkisi"ni ölçen araştırmasında 6 aylık bir drama eğitim programı sonunda 6 yaş çocuklarının daha olumlu tutumlar içinde oldukları görülmüştür.

"Yaratıcı drama kullanımı ve sosyal beceri eğitiminin benlik algısı ve tutumlara etkisi" konulu araştırmada, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerine yaratıcı drama ve sosyal beceri eğitimi verilmiş ve duygusal istismara uğramış çocuklara yönelik tutumlarına bakmıştır. Yaratıcı dramanın öğrencilerin hem sosyal becerilerini geliştirdiğini hem de öğrencilerin yaratıcı dramaya karşı olumlu yönde tutum geliştirdiklerini tespit etmiştir (Buege, 1993).

Okvuran (2000), "Yaratıcı drama eğitiminin empatik beceri ve empatik eğilim düzeylerine etkisi" konulu araştırmasını Eğitim bilimleri fakültesi öğrencileri üzerinde yapmıştır. Araştırma sonunda, yaratıcı drama eğitiminin eğitim bilimleri fakültesi öğrencilerinin empatik beceri ve empatik eğilim düzeylerini etkilemediği bulunmuştur.

Öğretmenlerin drama hakkındaki inançlarına yönelik bir çalışmada Garcia (1993), derslerinde dramayı kullanan öğretmenlerin dramanın etkili yaşantılar sağladığına dair inançları olduğunu belirlemiştir. Benzer bir çalışmada, 224 ortaokul öğretmenin yaratıcı dramanın kullanımı ve algılarına bakılmış, drama tekniğini kullanan öğretmenlerin algılarının daha güçlü olduğu belirlenmiştir (Kaaland-Wells, 1994).

Hundert (1996), 184 öğretmenle "Eğitimde dramanın statüsü ve değerine dönük öğretmen algısı" üzerinde durduğu çalışmasında öğretmenlerin, %99 oranda dramanın değerine yönelik olumlu tutumlara sahip olduklarını, ancak %80'inin ise

eğitimde dramanın eğitim sistemi içerisinde olumsuz bir statüye sahip olduğuna yönelik algılarının olduğunu belirlemiştir (Hundert, 1996; Akt: Okvuran, 2000).

“Vatandaşlık ve insan hakları öğretiminde yaratıcı dramanın erişiyeye ve derse yönelik öğrenci tutumlarına etkisi” konulu araştırmada ise deney grubuna drama yoluyla bir eğitim vererek deney ve kontrol gruplarının öntest sontest bilgi ve tutum puanları karşılaştırılmıştır. Deney ve kontrol grupları arasında bilgi düzeyi ve tutum puanları açısından anlamlı farklar bulunmuştur (Üstündağ, 1997).

Girgin (1999), okul öncesi öğretmenleri ve okul yöneticilerine ulaşarak yaptığı, “Türkiye’de okul öncesi kurumlarında yaratıcı drama etkinlikleri” çerçevesinde yaptığı çalışmada, Ankara’da okul öncesi eğitim kurumlarının birçoğunda drama derslerinin yer aldığı, ancak özellikle kurum dışından gelen drama öğretmenlerinin drama geçmişleri ve mesleki etkileşimlerinin yetersiz oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Yaya (2000), hazırladığı “İlköğretim öğrencilerinin sosyal becerilerini geliştirmede dramanın etkisi” başlıklı yüksek lisans tezinde de ilköğretim öğrencilerinin sosyal becerilerinin geliştirilmesinde dramanın etkili bir yöntem olduğunu tespit etmiştir.

“Yaratıcı dramaya yönelik tutumlar” adlı çalışmada en az bir kez (ortalama 42 saatlik) drama kursu almış 240 yetişkin bireylerin tutumlarının incelendiği çalışmada drama eğitimine katılanların yüksek düzeyde olumlu duygu ve düşünceye sahip oldukları belirlenmiştir (Okvuran ,2000).

Akoğuz (2002), “İletişim becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı dramanın etkisi” başlıklı yüksek lisans tezinde iletişim becerisi, yaratıcılık, drama eğitimi gibi kavramlar üzerinde durmuş ve iletişim becerilerinin gelişmesinde yaratıcı dramanın olumlu etkisi olduğunu tespit etmiştir.

Genç (2004), 320 üniversite öğrencisi ile yürüttüğü 14 haftalık çalışmada, yaratıcı drama dersi alan ve almayan üniversite öğrencilerinin, öğretmen, arkadaş ve okula yönelim konularında tutumlarını saptamak istemiştir. Araştırma sonuçlarına göre yaratıcı drama dersi alanların bu dersi almayanlara göre arkadaşına karşı tutumlarında anlamlı bir değişim olurken, öğretmen, eğitim ve okula karşı tutum ve yaklaşımda anlamlı değişimlerin oluşturulamadığını bulmuştur.

Sınıf öğretmenliği adaylarının ilköğretimde drama dersine ilişkin tutumlarının incelendiği araştırmada, araştırmacı tarafından hazırlanan ilköğretimde drama dersi tutum ölçeği kullanılarak öğretmen adaylarının tutumları; öğretim türü, cinsiyet ve okul başarı durumları açısından incelenmiş ve genel olarak olumlu bir tutuma sahip oldukları ortaya konmuştur (Ünal, 2004).

Bertiz (2005)'te yaptığı çalışmasında Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını araştırmıştır. Araştırma sonucunda, adayların drama dersine olan tutumlarını incelemek üzere yapılan ön ve son test çalışmalarında anlamlı bir fark olduğunu tespit etmiştir. Öğretmen adaylarının cinsiyet farklılıklarının ise ön test aşamasında var olduğu fakat son testte alınan sonuçlarda ortadan kalktığını tespit etmiştir.

“Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumları” konulu çalışmada öğrencilerin tutumları incelenmiş ve deneysel olarak yapılan bu çalışmada öğrencilerin uygulamalar sonrasında olumlu tutum geliştirdikleri gözlenmiştir (Hamurcu, 2006).

Gencil (2009) “Yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler dersi başarısı ve derse yönelik tutum üzerindeki etkileri” konulu çalışmasında ilköğretim düzeyindeki öğrencilerle öntest ve sontest kontrol gruplu araştırma modeli kullanarak, Sosyal Bilgiler dersi konularını yaratıcı drama yöntemi ile işlemiştir. Sürecin sonunda öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı daha olumlu tutum sergilediklerini tespit etmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmada, “Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarını” ortaya koymak amacıyla yarı deneysel yöntem kullanılmıştır. Bu yöntem; kişilerin deney ve kontrol gruplarına seçilmesinde rastgele dağılımın kullanılmadığı bir deneysel araştırma yaklaşımıdır (Campbell & Stanley, 1963; Akt: Karasar, 2005). Yarı deneysel desen, birden fazla örneği genellikle uzun zaman dilimi içerisinde çalışmayı içerir (Büyüköztürk, 2008). Çalışmada “tek grup ön test-son test modeli” kullanılmıştır (Karasar, 2005). Bu araştırma modelinde, ön testler sayesinde grubun deney öncesi durumu ve son testlerle de uygulama sonrası durumu belirlenir.

Araştırmada bağımsız değişkenler, cinsiyet, öğretim türü ve dersin işleniş biçimi, bağımlı değişken ise yaratıcı drama dersine yönelik tutum puanlarıdır. Araştırmada, Adıgüzel (2006) tarafından geliştirilen “Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” öntest ve derslerin bitiminde sontest olarak uygulanmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu, 2008-2009 öğretim yılı, Burdur Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma grubunda yer alan öğrencilere ait sayısal değerler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okudukları Öğretim Türü ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.

Cinsiyet	Öğretim Türü				Toplam	
	I. Öğretim		II. Öğretim		f	%
	f	%	F	%		
Kız	70	56	54	50,5	124	53,4
Erkek	55	44	53	49,5	108	46,6
Toplam	125	53,9	107	46,1	232	100

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin, öğretim türü açısından 125 (% 53,9)'inin birinci öğretim, 107 (% 46,1)'sinin ikinci öğretimde okuduğu görülmektedir. Cinsiyet açısından bakıldığında; çalışma grubunun 124 (% 53,4)'ünü kız, 108 (%46,6)'ini ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler, Adıgüzel (2006) tarafından geliştirilen “Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği, Likert tipi bir ölçek olup beşli dereceleme biçiminde hazırlanmıştır. Dereceleme “kesinlikle katılıyorum”dan “hiç katılmıyorum”a doğru bir aşama göstermektedir. Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği, tutumla ilgili 50 maddeden ve bilgi formundan oluşmaktadır. Ölçeği oluşturan 50 maddenin, 30 tanesi olumlu, 20 tanesi ise olumsuzdur. Ölçekte yer alan 50 maddenin faktör yük değerlerinin 0.71 ile 0.32 arasında değiştiği, madde toplam korelasyonlarının ise 0.66 ile 0.31 arasında değiştiği hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenirliği Cronbach Alpha katsayısı. 90 olarak hesaplanmıştır. Araştırmacı tarafından, veriler toplandıktan sonra yapılan güvenirlik analizinde ise Cronbach Alpha katsayısı. 95 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler 2008–2009 öğretim yılı bahar yarıyılında, araştırma grubuna, “Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”nin dönem başı ve sonunda uygulanması ile elde edilmiştir. Uygulamalardan önce Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rektörlüğü'nden gerekli izin alındıktan sonra, ölçek belirlenen gün ve saatlerde yaratıcı drama dersini alan öğrencilere uygulanmıştır.

Uygulamalar araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Her uygulamadan önce araştırmacı kendisini tanıtmış, daha sonra da araştırmanın amacı, önemi ve veri toplama araçlarının nasıl yanıtlanacağına ilişkin bilgiler vermiştir. Verilerin gizli tutulacağı ve kimlik belgelerine ihtiyaç duyulmadığı da ifade edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, SPSS. 16 paket programı kullanılmıştır. Çalışma grubundan elde edilen verilerden 25 tanesi, ölçeğin yanlış ya da eksik doldurulması nedeniyle analize dahil edilmemiştir. Ayrıca, uç değerleri tespit etmek amacıyla z puanları hesaplanmış +,-3 puan üstündeki toplam 15 veri analize dahil edilmemiştir. Böylece toplam 192 kişiden elde edilen veriler üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. Verilerin parametrik istatistik sayıltılarından normal dağılım sayıltısını karşılayıp karşılamadığını saptamak amacıyla Kolmogorov-Smirnov analizi için öntest puanı .493; sontest puanı ise .915 olarak hesaplanmış ve verilerin normal dağıldığı görülmüştür.

Araştırmada öntest - sontest puan karşılaştırmasında, ilişkili iki örneklem ortalaması arasındaki farkı test etmek amacıyla, ilişkili örneklem için t testi (paired samples t-Test) kullanılmıştır. Ayrıca, cinsiyet, öğretim türü, ve dersin işleniş biçimi açısından yaratıcı dramaya yönelik tutum puan ortalamaları arasındaki farkı test etmek için bağımsız gruplar için t testi (independent samples t-test) kullanılmıştır. Büyüköztürk, 2007). Ortalamalar arası farkların önemli olup olmadığını belirlemede .05 önem düzeyi esas alınmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar sırasıyla sunulmuştur.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersini almadan önce, yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarında cinsiyete göre fark olup olmadığını ortaya koymak amacıyla t-testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Cinsiyete Göre Öntest Puanlarının t- testi Sonuçları.

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Kız	100	178,64	20,04	190	.41	.682
Erkek	92	179,91	22,97			

Tablo 2' de erkek öğretmen adaylarının puan ortalamalarının ($\bar{X}=179,91$); kız öğretmen adaylarının puan ortalamalarından ($\bar{X}=178,64$) yüksek olduğu görülmektedir. Ortalamalar arası farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile analiz edilmiştir. Buna göre, cinsiyete göre sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik öntest tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t_{(190)}=.41, p>.05$].

Başlangıçta, yaratıcı drama uygulamaları yoğun bir şekilde etkileşime dayalı olarak gerçekleştirildiğinden, kız öğrencilerin daha olumlu tutuma sahip olabilecekleri düşünülmüştü. Ancak araştırmada elde edilen bulgular bu düşünceyi desteklememiştir. Benzer şekilde, Ünal (2004) ve Bertiz (2005) yaptıkları çalışmalarda yaratıcı drama dersine yönelik tutumların cinsiyete göre farklılaşmadığını bulmuşlardır. Araştırmada, beklenen şekilde cinsiyete göre fark çıkmaması, öğrencilerin yaratıcı drama dersini son sınıfta almalarında dolayı, sınıfta kız ve erkek öğrencilerini birbirlerini tanımaları ve rahat hareket etmeleri ile açıklanabilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sınıf öğretmeni adaylarının, yaratıcı drama dersini aldıktan sonra yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarında cinsiyete göre anlamlı fark olup olmadığını ortaya koymak üzere yapılan t-testi sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Cinsiyete Göre Sontest Puanlarının t- testi Sonuçları.

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Kız	100	188,62	24,19	190	.40	.683
Erkek	92	187,09	27,31			

Tablo 3' te görüldüğü gibi, kız öğretmen adaylarının puan ortalamaları $\bar{X} = 188,62$ iken; erkek öğretmen adaylarının puan ortalamaları $\bar{X} = 187,09$ yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan t-testi sonuçlarına göre sınıf öğretmeni adaylarının, yaratıcı drama dersine yönelik sontest tutum puan ortalamaları cinsiyete göre farklılık göstermediği görülmüştür [$t_{(190)} = .40, p > .05$].

Öntest ve sontest puan ortalamaları incelendiğinde, erkek öğrencilerin öntest puan ortalamaları, kız öğrencilerden daha yüksek olmasına karşın istatistiksel olarak aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bununla birlikte sontest puanları açısından bakıldığında kız öğrencilerin puan ortalamaların erkek öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha da yükseldiği, ancak yine puan ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı gözlenmiştir. Bertiz (2005)'te yaptığı çalışmasında öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine ilişkin tutumlarının, cinsiyetlerine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını belirlemiştir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersini almadan önce, yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarında öğretim türüne göre anlamlı fark olup olmadığını ortaya koymak üzere yapılan t-testi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretim Türüne Göre Öntest Puanlarının t-testi Sonuçları

Öğretim Türü	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
I. Öğretim	96	180,61	22,74			
				190	.88	.379
II. Öğretim	96	177,88	20,10			

Tablo 4' te görüldüğü üzere birinci öğretim öğretmen adaylarının öntest puan ortalamalarının (\bar{X} =180,61); ikinci öğretim öğretmen adaylarının öntest puan ortalamalarına (\bar{X} =177,88) göre yüksek olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik öntest puan ortalamaları arasında öğretim türüne göre anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t_{(190)}=.88$, $p>.05$].

ÖSS'den daha yüksek puan birinci öğretim öğrencileridir. Genellikle yüksek öğretimde birinci öğretime yerleşen öğrencilerin akademik başarıları daha yüksek olabilmektedir. Akademik başarının, bireyin toplum içerisinde kendini ifade edebilme becerisine, var olan bir sorunla ilgili çözüm önerileri geliştirmesine ve yaratıcılığına yönelik olumlu bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, birinci öğretim öğrencilerin yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olacağı düşünülmüştü. Ancak, araştırmada elde edilen bulgulara göre, yaratıcı drama dersine yönelik tutumların öğretim türüne göre değişmediği görülmüştür. Benzer şekilde, Ünal (2004)' da öğretmen adaylarının öğretim türünün, yaratıcı drama dersine ilişkin tutumlar üzerinde bir fark ortaya konup konmadığını incelemiştir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim türüne göre yaratıcı drama dersini aldıktan sonra, yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarında anlamlı fark olup olmadığını ortaya koymak üzere yapılan t-testi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretim Türüne Göre Sontest Puanlarının t-testi Sonuçları.

Öğretim Türü	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
I. Öğretim	96	188,73	24,77	190	.457	.648
II. Öğretim	96	187,04	26,65			

Tablo 5' te birinci öğretim öğretmen adaylarının puan ortalamalarının ($\bar{X}=188,73$); ikinci öğretim öğretmen adaylarının puan ortalamalarından ($\bar{X} =187,04$) yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan t-testi sonuçlarına göre ise birinci ve ikinci öğretim öğretmen adaylarının öğretim türüne göre yaratıcı drama dersini aldıktan sonra derse yönelik tutumlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t_{(190)}=.457, p>.05$]

Birinci ve İkinci öğretim öğrencilerinin yaratıcı drama dersini almadan önce, yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarının birinci öğretim lehine farklı olmaları beklenirken, yaratıcı drama dersini aldıktan sonra, iki grup puan ortalamaları arasında fark çıkmaması beklenmekteydi. Araştırma bulguları bu beklentiyi karşılamaktadır. Birinci ve ikinci öğretim öğrencilerini öntest ve sontest puanları incelendiğinde, birinci öğretim öğrencilerinin öntest puan ortalamaları ($\bar{X} =180,61$), ikinci öğretim öğrencilerinin ön test puan ortalamalarından ($\bar{X} =177,88$) daha yüksek olmasına karşın anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak sontest puanları incelendiğinde iki grup arasında puan ortalamalarının birbirine yaklaştığı, ikinci öğretim öğrencilerinin puan ortalamalarında ($\bar{X} =187,04$) birinci öğretim puan ortalamalarına ($\bar{X}=188,73$) göre daha fazla bir artış olduğu görülmektedir. Beklendiği gibi, yaratıcı drama dersini aldıktan sonra tutum puan ortalamaları yükselmiş, ancak birinci öğretim ve ikinci öğretim öğrencilerin tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sınıf öğretmeni adaylarının, yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarının, yaratıcı drama dersinin teorik ya da uygulamalı işlenişine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak üzere yapılan t-testi sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Dersin Teorik ya da Uygulamalı İşlenişine Göre Tutum Puanlarının t- testi Sonuçları.

Dersin İşlenişi	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Uygulama	117	191,40	24,91	190	2.39	.018*
Teorik	75	182,41	26,05			

*p<.05

Tablo 6'da görüldüğü gibi, yaratıcı drama dersini uygulamalı olarak işleyen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamaları $\bar{X}=191,40$; iken teorik olarak işleyenlerin ortalamaları $\bar{X} =187,04$ ' dür. Ortalamalar arası gözlenen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$t_{190}=2.18$, $p<.05$].

Yaratıcı drama dersini uygulamalı olarak alan sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları, dersi teorik olarak alan sınıf öğretmeni adaylarına göre daha olumludur. Yaratıcı dramanın aktif olarak uygulandığı ortamlardaki bireylerin, bu ortamlarda daha çok eğlendikleri, yaratıcı drama atölyelerinden çok keyif aldıkları bilinmektedir. Dolayısıyla da yaratıcı drama etkinliklerini yaşayan, etkinliklere katılan bireylerin, yaratıcı drama yöntemine yönelik daha olumlu tutum geliştirecekleri düşünülmektedir. Araştırma bulgusuna paralel şekilde, Okvuran (2000)'de yaptığı çalışmasında, yaratıcı drama kursunu uygulamalı olarak alan bireylerin, yaratıcı drama dersine karşı daha olumlu tutumları olduğunu tespit etmiştir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersini almadan önce ve aldıktan sonra yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarında anlamlı fark olup olmadığını ortaya koymak üzere yapılan ilişkili örneklem için t-testi sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öntest ve Sontest Tutum Puanlarının t- testi Sonuçları.

Ölçüm	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Öntest	192	179,25	21,45			
				191	3,83	.000
Sontest	192	187,89	25,68			

*p<.000

Tablo 7’ de, öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersini almadan önceki öntest ortalamaları \bar{X} =179,25 iken; yaratıcı drama dersini aldıktan sonraki sontest ortalamaları \bar{X} =187,89’dur. Sınıf öğretmeni adaylarının öntest ve sontest puan ortalamaları arasında, anlamlı fark bulunmuştur [$t_{(190)}=3.83$, $p<.000$]. Öğrencilerin, yaratıcı drama dersine yönelik tutumları dersi aldıktan sonra daha olumludur. Araştırma bulgusuna göre, yaratıcı drama dersini almak, yaratıcı drama dersine yönelik tutumları olumlu yönde etkilemektedir.

Araştırma bulgusu, Bramwell (1992), Buege (1993), Üstündağ (1997), Ünal (2004), Hamurcu (2006) ve Gencel (2009)’in araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin, yaratıcı drama uygulamalarına katıldıktan sonra, derse yönelik olarak daha olumlu, duygu ve düşüncelere sahip oldukları, benzer çalışmalara daha istekle katılabileceklerini düşünülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara bağlı olarak ulaşılan sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

1. Cinsiyet, sınıf öğretmeni adaylarının, yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarını etkilememektedir.
2. Öğretim türü, sınıf öğretmeni adaylarının, yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarını etkilememektedir.
3. Yaratıcı drama dersini uygulamalı olarak alan sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumları daha olumludur.
4. Sınıf öğretmeni adaylarının, yaratıcı drama dersini aldıktan sonra derse yönelik tutumları daha olumludur.

Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlardan hareketle öğretmen adaylarına, uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur:

1. Eğitim fakültelerinde, yaratıcı drama derslerinin etkili bir şekilde yürütülebilmesi için her türlü donanıma, materyale sahip, drama atölyelerinin kurulması önerilmektedir.
2. Araştırmada, öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersini aldıktan sonra, derse yönelik tutumları daha olumlu bulunmuştur. Yaratıcı dramaya yönelik tutumları olumlu olan öğretmen adayları ve öğretmenlerin, yaratıcı dramayı derslerinde yöntem olarak kullanacaklarına inanılmaktadır. Bu nedenle, İlköğretim okullarındaki yöneticiler ve öğretmenler aktif öğrenci merkezli öğretim yöntemlerinden biri olan yaratıcı drama konusunda hizmet içi eğitime tabi tutularak, dramayı bir yöntem olarak kullanmaları sağlanmalıdır.

3. Eğitim fakültelerinde, öğretmen adaylarının mesleki beceri ve kişiliklerine destek sağlayan yaratıcı drama faaliyetlerine ağırlık verilmesi önerilmektedir.
4. Sınıf öğretmeni adayları, yaratıcı drama dersini öğretim derslerinden önce almaları sağlanırsa, uygulamalı alan derslerinde yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kullanabilirler.
5. Öğretmen adayları ve öğretmenlerin, bilgiyle yaşantıyı, duyuşsal ve bilişsel boyutları birleştiren yaratıcı dramaya yönelik olumlu tutumlar geliştirmeleri ve aynı zamanda bilimsel ve kuramsal açıdan desteklenmeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, H. Ö. (1993). *Oyun ve yaratıcı drama ilişkisi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Adıgüzel, H. Ö. (2000). *Yaratıcı drama öğretmeni yetiştirmenin önemi ve gerekliliği*. Eğitim ve Yaşam. Sayı: 17-18
- Adıgüzel, H. Ö. (2002). *Yaratıcı drama (1985- 1995 Yazıları)*. (5. Basım). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Adıgüzel, H. Ö. (2006). Yaratıcı drama derslerine ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi, Cilt 1, Sayı 2*
- Adıgüzel, H. Ö. (2006). *Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları*. *Yaratıcı Drama Dergisi, Cilt 1, Sayı 2*
- Akoğuz, M. (2002). *İletişim becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı dramanın etkisi*. Ankara Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Ankara
- Altınay, D. (1998). *Psikodrama grup terapisi 300 ısınma oyunu*. (2. Basım). İstanbul: Sistem yayıncılık.
- Bailey, D. (2001). *Doğaçlama*. İstanbul: Pan Yayınları.
- Baysal, A. C. (2006). *Sosyal ve Örgütsel Psikolojide Tutumlar*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi.
- Bertiz, H. (2005). Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları ve öyküleme çalışmalarına ilişkin görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi: Bolu.
- Bramwell, R. (1992). Drama education and children's attitudes toward aging and toward the elderly. *Yealth Theatre Journal. Vol:6 No:4*.
- Bowell, (1993). *5.Uluslararası eğitimde yaratıcı drama semineri notları*. Çağdaş Drama Derneği, Ankara.
- Bozdoğan, Z. (2003). *Yaratıcı drama*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bozdoğan, Z. (2006). *Okulda rehberlik etkinlikleri ve yaratıcı drama*. (2. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Buege, C. (1993). The effects of mainstreaming on attitude and self conceot, using creative drama and social skills training. *Youth Theatre Journal. Vol:7 No:3.*
- Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1994). *Genel eğitim metotları.* Ankara: Öz Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Veri Analizi İçin El Kitabı.* (8. Basım). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* (8. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Campbell, D. T. ve Stanley, J.C., (1963) Experimental and Quasi-experimental Design for Research on Teaching, In N.L. Gage (Ed), Handbook of Research on Teaching, Chicago: Rand, McNally.
- Cantürk, B. (2009). Yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik ölçeği. *E-Journal of New World Sciences Academy 2009, Yıl: 4, Sayı:1*
- Courtney, R. (1980). *The dramatic curriculum.* London: Heinemann.
- Cüceloğlu, D. (1998). *İnsan ve davranış.* İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağdaş, A. (2003). *Okul öncesi eğitimde dramatik etkinlikler.* Konya: Eğitim Kitabevi.
- Dawis, B. (1997). Some roots and relatives of creative drama as an enrichment activitiy for older adults. *Educational Gerontology. Vol:3, No:4.*
- Demirel, Ö. (2007). *Eğitimde yeni yönelimler.* (2. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Dökmen, Ü. (1995). *Sosyometri ve psikodrama.* İstanbul: Sistem Yayınları.
- Ekiz, D. (2003). Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1997). *Eğitimde program geliştirme.* Ankara: Meteksan Yayınevi.
- Fidan, N. (1986). *Okulda öğrenme ve öğretme.* Ankara: Kadioğlu Matbaası.

- Freedman, J. L. ve Sears, D. O. (1998) Sosyal psikoloji. (Çev. Dönmez, A.) Ankara: İmge Kitabevi (Eserin orijinali 1989'da yayımlandı.)
- Garcia, L. (1993). Teacher Beliefs, About Drama. *Youth Theatre Journal*. VOL:8, No:2.
- Gencil Evin, İ. (2009). Yaratıcı Drama Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersi Başarısı ve Derse Yönelik Tutum Üzerindeki Etkileri. *Çağdaş Eğitim Dergisi Kasım 2009. Sayı: 318*
- Genç, N. (2004). Drama Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Öğretmen, Arkadaş, Eğitim ve Okula Yönelim Tutumlarına Etkisi. *Çağdaş Eğitim Dergisi Kasım 2004. Sayı: 314 s. 30-38*
- Girgin, T. (1999). *Türkiye'de okul öncesi eğitim kurumlarında yaratıcı drama etkinlikleri. (Ankara ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
- Gönen, M. (2002). *Çocuk eğitiminde drama ve uygulamalar*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Gökçe, E. (2003). Gelişmiş Ülkelerde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları. *Eğitimde Yansımalar: VII. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- Hamurcu, H. (2006). Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları. *Education Sciences. Sayı:4*.
- Heathcote, D. (1981). *Drama as education*. New York: Longman
- Hooetker, J. & Roob, R. (1967). *The place of drama questionnaire. The research instrument project*. Reprinted from research in the teaching of english.
- Hoog, M. (1989). Creative dramatics and the elderly. Beyond the pearch, beneath the lights: Outlets for self-expression in the aging. *Journal Meeting of the Speech Communication Association. November 13-21 California*.

<http://www.meb.gov.tr> adresinden 14.12.2009 tarihinde edinilmiştir.

<http://www.pdrceiyiz.biz/t4821-sosyodrama.html> adresinden 21.09.2008 tarihinde edinilmiştir.

http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/yeni_programlar_ve_icerik.htm adresinden 04.03.2009 tarihinde edinilmiştir.

İnceoglu, M. (1993). *Tutum algı iletişim*. Ankara: Verso Yayıncılık.

Kaaland-Weels, C. (1994). Classroom teachers perceptions and uses of creative drama. *Youth Theatre Journal*. Vol:8, No:4.

Kaf, Ö. (2000). Hayat bilgisi dersinde bazı sosyal becerilerin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar*. (10. Basım). İstanbul: Evrim Yayınevi.

Kaner, S. (1990). Psikodrama- kuram, teknik ve araçlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi Cilt:23 Sayı:2*

Karadağ, E. ve Çalışkan, N. (2008). *Kuramdan uygulamaya ilköğretimde drama*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Kavak, N. (2004). *Lise II. sınıf öğrencilerinin çözünme konusundaki kavramsal başarı ve algılamalarına, ilgi ve tutumlarına yapılandırıcı öğrenme yaklaşımına dayalı rol oynama öğretim yönteminin etkisi*. Doktora Tezi, G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü.

Kavcar, C. (1985). *Örgün eğitimde dramatisasyon*. Eğitim ve Bilim, TED Yayınları.

Kılıç, A. (2007). Sınıf öğretmeni yetiştirme programında yer alan derslerin öğrenilme düzeyleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi Cilt:6 Sayı:19*.

Koç, M. (2003). Yaratıcı Dramanın Problem Çözme Becerilerine Etkisi. *VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*. İnönü Üniversitesi, Malatya.

Küçükahmet, L. (1989). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

- Levent, T. (1983). *Niçin tiyatro?*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Mc Kerracher, W. (1982). *Changing Childrens's Attitudes Toward the Physically Disabled. Research Report*. Victoria Education Dpt. Australia.
- Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları (1999). *İlköğretim drama 1*. Ankara.
- Muller, A. (1997). A Rebirth for Drama in Education. *Researching Drama and Theatre in Education Conference*.
- Nickel, W. (1992). *Eğitimde dramatizasyon semineri*. Ankara: Çağdaş Drama Derneği.
- Okvuran, A. (2000). *Yaratıcı dramaya yönelik tutumlar konulu doktora tezi*. Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara Üniversitesi.
- O'Neill, C. ve Lambert, A. (1989). *Drama structures a practical handbook for teachers*. London: Hutchinson.
- Ömeroğlu, E. (1999). *Anaokula giden beş altı yaşındaki çocukların sözel yaratıcılıklarının gelişmesine dramanın etkisi konulu doktora tezi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.
- Ömeroğlu, E. (2003). *Okulöncesi eğitimde drama*. Ankara: Kök Yayıncılık
- Önder, A. (2000). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama; Kuramsal temellerle uygulama teknikleri ve örnekleri* İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Saab, J. F. (1987). *The Effects Of creative Drama Methods On Mathematics Achievement Attitudes*, Virginia: Creativity West Virginia University.
- San, İ. (1991). *Yaratıcı drama- eğitsel boyutları*. 1. Eğitim Kongresi.
- San, İ. (1998). Yaratıcılığı geliştiren bir yöntem ve yaratıcı bireyi yetiştiren bir disiplin: Eğitsel yaratıcı drama. *Yeni Türkiye- Eğitim Özel Sayısı*.
- San, İ. (2002). *Eğitimde yaratıcı drama, yaratıcı drama 1985-1995 yazılar*. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Senemoğlu, N. (2002). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.

- Silah, M. (2000). *Sosyal psikoloji* Ankara: Gazi Kitabevi.
- Swinton, M. & Mae, J. (1978). *The identification of competencies needed by speech communication drama teachers with implications for use in teacher education programs*. M.A. Thesis at Austria.
- Şişman, M. (2001). *Öğretmenliğe Giriş*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel Yayınları: Ankara.
- Ülgen, G. (1990). Yaratıcılık ve Eğitim. *Yaşadıkça Eğitim*. Sayı:13 s.11-16.
- Ünal, E. (2004). *Celal Bayar üniversitesi eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin ilköğretimde drama dersine ilişkin tutumları*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt:5 Sayı:2
- Üstündağ, T. (2004). *Yaratıcı drama öğretmenin günlüğü*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Üstündağ, T. (1997). *Vatandaşlık ve insan hakları öğretiminde yaratıcı dramının erişkiye ve derse yönelik öğrenci tutumlarına etkisi*. Hacettepe Üniversitesi Doktora Tezi. Ankara.
- Variş, F. (1991). *Eğitimde program geliştirme: teori ve teknikler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Yassa, N. (1997). High school students involvement in creative drama: The effects of social interaction. *Researching Drama and Theatre in Education Conference*. University of Exeter.,
- Yaya, A. (2000). *İlköğretim öğrencilerinin sosyal becerilerini geliştirmede yaratıcı dramının etkisi*. Ankara Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Yeğen, G. (2004). *Yaratıcı drama*. <http://www.ilkogretim-online.org.tr> kaynağından 12.04.2008 tarihinde edinilmiştir

Özgeçmiş Sayfası

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Aslıhan FENLİ
Doğum Yeri ve Tarihi : Denizli 10/12/1984

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği
Yüksek Lisans Öğrenimi : Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Tezli YL
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri : Dramanın İletişim Becerilerine Katkısı, XVIII. Eğitim Bilimleri Kurultayı.

İş Deneyimi

Stajlar :
Projeler :
Çalıştığı Kurumlar : HİM Cumhuriyet İlköğretim Okulu

İletişim

E-Posta Adresi : aslihan_fenli@hotmail.com

Tarih : Haziran, 2010